

TARTU ÜLIKOOL
Majandusteaduskond

Piret Linnasmägi

**ÕPIEDUKUST MÕJUTAVATE ÕPITEGURITE SEOSSED TARTU ÜLIKOOLI
KAUGKOOLITUSPROGRAMMI MAJANDUSARVESTUSE KURSUSTE NÄITEL**

Magistritöö

Juhendaja kaasprofessor Kertu Lääts

Tartu 2021

Olen töö koostanud iseseisvalt. Kõik töö koostamisel olevad teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Täienduskoolitusena läbiviidavate kursuste õpiedukuse hindamise teoreetilised alused ..	7
1.1 Täiskasvanukoolituse piiritlemine ja vajalikkus kaasajas.....	7
1.2 Täienduskoolituse õpiedukuse tegurid.....	13
2. Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukust mõjutavad tegurid	23
2.1 Uuringu analüüsimetoodika õpiedukuse tegurite hindamiseks.....	23
2.2 Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuste ülevaade	26
2.3 Majandusarvestuse kursustel õppijate õpitemuride seos õpiedukusega	27
2.4 Uuringu järeldused.....	38
Kokkuvõte.....	44
Viidatud allikad.....	47
Lisad.....	50
Lisa A. Töös käsitletud põhimõisted	50
Lisa B. Eksamisooritused kursuste, lõpetajate arvu ja skooride lõikes 2008-2020	51
Lisa C. Eksamisoorituste osakaalud kursuste lõikes skooridena 2008-2020.....	52
Lisa D. Eksaminandidele esitatud tagasiside küsimustik	52
Summary	53

Sissejuhatus

Tänapäeval on õppimine muutunud omaseks ka täiskasvanutele – täienduskoolitus on muutunud elu loomulikuks osaks, inimesed omandavad uusi teadmisi igas vanuses.

Õpiedukust hinnatakse erinevatel tasanditel ka täiskasvanute õppes kas individuaalselt õppija, kursuse/klassi või kogu õppeasutuse õppijate kohta, kuid alati õppimise tulemuslikkusest.

Kaasajal on täiskasvanute elukestev õpe nõutud ja vajalik. Inimestel on pidev huvi uusi teadmiste ja oskuste järele, kuid täiskasvanud inimesel ei ole võimalik pühendada õpingutele kogu oma vaba ajaressurssi, vaid õppimiseks võetud aega tuleb jagada muude kohustustega. Seetõttu on populaarseks saanud täiskasvanute täiendusõppe vormis enesetäiendamine, kus oma tavapärase elurutiini kõrvalt saab ka õppida. Täiskasvanud õppija jaoks on oluline õppematerjali sisuline osa, aga ka õpetamismeetod ja huvi õpetatava aine vastu.

Elukestva õppe ühe vormina määratletakse Eestis täienduskoolitust. Täienduskoolitus ei ole riiklikult struktureeritud tasemeõpe, see on tasemeõppest eraldiseisev täiskasvanud isikutele suunatud kindla õpieesmärgiga organiseeritud õpitegevus. Täienduskoolitusel on kindlad reeglid ja nõuded, mis on kindlaks määratud Eesti Vabariigi haridus- ja teadusministeeriumi seaduse ja juhendiga, mis peaks tagama täienduskoolituse taseme ja nõuded.

Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas pakutakse täiskasvanute täienduskoolitusena Tallinnas asuvas ülikooli esinduses „Rahanduse, projektitöö, kinnisvara ja õiguse kaugkoolitus“ programmi (siinses töös edaspidi: kaugkoolitusprogrammi) raames täiskasvanud õppijatele riiklikele täienduskoolituse nõuetele vastavaid koolituskursuseid, alates 2008 aastast kursust „Majandusarvestus“, mida õpetatakse alg-, kesk- ja edasijõudnute kursustena (Majandusarvestus I, II ja III).

Siinses magistritöös uurib autor Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi „Majandusarvestus“ (siinses töös edaspidi: majandusarvestuse kursus) aastatel 2008-2020 kursustel õppijate õpitegureid ja uurib tegurite mõju õpiedukusele. Majandusarvestuse kursus on kombineeritud õppena loodud õppeaine, mida saavad valida vabaainena omale nii üliõpilased kui ka täiskasvanud mitte-üliõpilased, kes tasuvad vastavate ainepunktide tasu ning saavad seega Tartu Ülikooli majandusteaduskonna Tallinna kaugkoolitusprogrammi kursusel õppijaks. Kolmeteistkümnepäevase kalendriaasta, 2008 – 2020 jooksul, 72 õppimise lõpetanud kursuse, kokku 1155 kursustel õppija andmete alusel analüüsib ja seostab magistritöö autor majandusarvestuse kursustel täiskasvanud õppijate õpiedukuse tegureid läbi õpiedukuse ehk kursuse eksami tulemusprotsendina. Töö autor on kõigi majandusarvestuse

kursuste kaasautor, loonud klassi- ja veebikonsultatsiooni õppematerjali ja on jätkuvalt kursuse juhendaja.

Magistritöö uurimisküsimus tuleneb üldisest ühiskonnas toimuvast täiskasvanu täienduskoolituse olulisuse tõusust täiskasvanuhariduses ning autori huvi majandusarvestuse kursuse edukast jätkumisest. Uurimisküsimuse on autor sõnastanud järgnevalt: millised õpitegurid mõjutavad majandusarvestuse kursustel õppijate edukat läbimist? Uurimisküsimusele vastamisel tugineb autor:

- kursustel õppinute profiilis sisalduvatele andmetele: vanus, elukoht, sugu, info arve tasuja kohta;
- kursuse lõpetanute tagasiside küsimustiku andmetele: aktiivõppes osalemise määr, õpihuvi;
- ja õppemetoodika tunnustele: õpiviis, õpivorm.

Siinse magistritöö eesmärk on välja selgitada Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammis majandusarvestuse kursused läbinud õppijate õpiedukust mõjutanud õpitegurite seosed.

Püstitatud eesmärgi täitmiseks seab autor järgnevad ülesanded:

- anda ülevaade kaasaegses ühiskonnas täienduskoolituse vajalikkusest, teoreetilisest õpiedukuse määratlemisest ning selgitada teooriale tuginedes täienduskoolituse olulisust;
- selgitada teooriale tuginedes õpiedukuse sisu ning anda ülevaade õpitegureid mõjutavatest õpiedukuse seostest;
- leida sobiv metoodika õpitegurite ja õpiedukuse seoste uurimiseks, metoodikale tuginedes viia läbi analüüs majandusarvestuse kursustel õppijate õpitegurite ja õpiedukuse osas;
- leida uuringu tulemusena õpitegureid ja õpiedukust mõjutavad seosed;
- saadud uurimistulemuste põhjal teha järeldused majandusarvestuse kursustel õppijate õpitulemusi mõjutavate õpitegurite kohta.

Töö autori hinnangul seisneb käesoleva magistritöö aktuaalsus asjaolus, et kaasaegse ühiskonna kodanikul on püsiv õpihuvi ning vajadus end täiskasvanuna pidevalt täiendada, et olla kiirelt kohanev ning vastata tööjõuturul ajas muutuvatele nõuetele. Tänapäeval on täiskasvanu pidev enesetäiendus ja uute teadmiste omandamise vajadus erinevates õppevormides muutunud elu loomulikuks osaks. Andmete analüüs võib anda autorile infot täienduskoolituse vormis majandusarvestuse kursustel õppijate õpitegurite mõjutavate õpiedukuse seoste kohta ning võimaldab arendada kursuse metoodikat.

Magistritöö koosneb kahest osast, esimeses osas kirjeldab autor täienduskoolituse vajadust ja varasemaid uurimusi õpiedukust mõjutavate õpitegurite kohta ning töö teine osa annab ülevaate uuritud tegurite mõjust õpiedukusele ehk uuringu tulemustest ja järeldustest. Autor toetub magistritöö koostamisel teoreetilise osa selgitamisel ja uurimisküsimuste kirjeldamisel ning analüüsimisel erialasele kirjandusele. Teoreetilise osa esimeses alapunktis kirjeldab autor täienduskoolituse erinevaid aspekte, toetudes erialases kirjanduses varasemalt avaldatud uurimustele, teises alapunktis uurib täienduskoolituses esinevaid õpitegureid. Empiirilise osa koostamisel, uurimisküsimuste kirjeldamisel ja analüüsimisel toetub autor kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursusel õppijate andmetele, tagasisideküsitlusele ning kasutatavale õpimeetoodikale. Töö empiirilise peatüki esimeses alapunktis kirjeldab autor töös kasutatavat analüüsimetoodikat ja teises punktis antakse lühiülevaade siin töös uuritavatest majandusarvestuse kursustest. Kolmandas alapunktis analüüsib autor kogutud andmeid õppijate profiili, õpivormi ja -metoodika osas ning määratleb seoseid erinevate kursustel õppinute õpiedukuse teguritega. Empiirilise osa viimane alapunkt tutvustab autori järeldusi läbiviidud analüüsi tulemuste ja leitud seoste kohta.

Autor soovib uurimistöö temaga leida huvipakkuvaid seoseid õpitegurite ja õpiedukuse osas ning leida majandusarvestuse kursuste läbiviimise kohta põhjendatud infot, tehes vajadusel ettepanekuid kursuse parendamiseks.

Autori tänusõnad kuuluvad siinse magistritöö juhendajale, kaasprofessor Kertu Läätslele, kelle panus oli käesoleva töö valmimisel asendamatu, täienduskoolituse kaugkoolitusprogrammi projektijuhile Karin Liikanele, kes oli töö kirjutamisel toeks ja aitas autorit algandmete kogumisel, retsensent Ulvi Sloogile analüüsiva ja asjakohase retsensiooni eest. Samuti kuuluvad autori tänusõnad kõigile majandusarvestuse kursustel osalenud õppijatele.

Võtmesõnad: majandusarvestuse kursus, õpiedukus, õpitegur, täienduskoolitus, täiskasvanuharidus

CERCS kood: S280 Täiskasvanuharidus, elukestev õpe

1. Täienduskoolitusena läbiviidavate kursuste õpiedukuse hindamise teoreetilised alused

Magistritöö esimene peatükk annab ülevaate Eesti täiskasvanukoolitusest, täienduskoolituste riiklikust reguleeritusest ning õpiedukuse hindamise ja õpitegurite teoreetilistest alustest.

1.1 Täiskasvanukoolituse piiritlemine ja vajalikkus kaasajas

Esimene alapeatükk kirjeldab täiskasvanukoolitust ja täienduskoolituse vajalikkust kaasajas.

Maailm muutub ja meie koos maailmaga. Kui 2007 aasta lõpul tabas Eestit majanduskriis, tekkis erinevate elualade inimestel teadmine, et tuleks rohkem õppida ja erinevaid oskusi omandada, et igapäevaselt paremini hakkama saada. Eestis koordineerib hariduselu, muuhulgas ka täiskasvanuharidust, Haridus- ja Teadusministeerium. Ministeeriumi poolt on deklareeritud, et täiskasvanud isikule, kelle põhitegevus ei ole õppimine, kuid kes oma muude eluliste toimetuste kõrvalt õpib, ongi täiskasvanuharidus (lisa A) suunatud. Täiskasvanuharidust määratletakse kui täisealiste organiseeritud õpet oma oskuste täiendamiseks või säilitamiseks. Selline õpe võib seejuures toimuda riiklikult kindlaksmääramata viisil ja meetodil ehk igaüks saab ise otsustada, kuidas ja mida ta õppida tahab (Täiskasvanuharidus, 2020).

Õpiedukust hinnatakse riiklikul tasemel (Täiskasvanuharidus, 2020) täiskasvanute õppesuunal kas õppija, kursuse või kogu õppeasutuse õppijate kohta õppimise tulemuslikkusena. Siinse töö autor käsitleb täiskasvanuhariduses osalejana kaugkoolitusprogrammis täienduskoolitusvormis majandusarvestuse kursustel õppijaid. Õpiedukusena arvestatakse mõõdikuna kursustel õppija eksamihinde skoori, mis sisaldab ka kodutöö edukat sooritamist, kusjuures eduka õppijana käsitleb autor majandusarvestuse kursuse läbimist 70% kuni 100% eksamiskooriga.

Õppimist mõistetakse protsessina (Erelt, 2014), kus õpikogemuse vahendusel kujunevad suhteliselt püsivad muutused õppija tegevusvõimes või käitumises - ehk muutused, mis kujunevad läbi teadmiste, oskuste, vilumuste ja muude analoogsete väärtuste omandamise. Samuti märgib Erelt (2014), et sotsiaalne õppimine on sellist liiki õppimine, kus uued teadmised omandatakse jäljendamise teel, ühistegevuses või eeskuju ühekordsel nägemisel. Seega leiab autor, et täienduskoolituses on kontaktseminari läbiviimine ja õppijate õppeprotsessi kaasamine olulise tähtsusega õpitegur. Ühise tegevusena läbiviidud

probleemküsimuste lahendamine seminaril annab õppijale grupitöö kogemuse ja laiendab õppeaine mõistmist.

Tänapäevases majanduskeskkonnas on täiskasvanute täienduskoolitus vägagi soositud. Inimesed tunnetavad, et vajavad uusi teadmisi ja oskusi, kuid perekonna, töökohustuste ja hobide kõrvalt täielikult pühendada oma aeg õpingutele ei ole vastuvõetav. Seetõttu on täiskasvanute seas populaarseks saanud enesetäiendamine täienduskoolituse vormis, kus inimene saab oma tavapärase elurutiini ja kohustuste kõrvalt ka õppida. Erilise hoo sai täienduskoolitus sisse sajandivahetusel. Need täiskasvanud, kes olid varasematel aastatel kõrgkoolis õppinud, kuid kool oli lõpetamata ja diplomini ei olnud jõutud, neil tekkis 2000ndate alguses soov ja tööturu nõudmistest tulenev vajadus oma konkreetse valdkonna professionaalset taset kinnitada oskusi tõendava lõputunnistusega (Ojakivi, 2002).

Õppimisele tähelepanu pööramine, sellest kirjutamine ja uurimine annab võimaluse mõtestada, selgitada, uurida ja üldistada saadud tulemusi. Sellistes uurimustes kogutud ja süstematiseeritud andmed säilitavad ajas olnud tõekspidamisi ja praktikaid, neist saab õppida ja viia õpiviisi vajalikke täiendusi. Kogutud andmete jagamine ja esitlemine on huvipakkuv materjal neile, kelle töö on täiskasvanute õppimisega seotud või kes õpetavad täiskasvanuid. (Uiboleht, 2019; Jõgi & Krabi, 2011) Tõenäoliselt oli Eesti haridusmaastiku muutustel oma osa ka noore riigi arenguga – iseseisvusega tekkinud kauboikapitalism taandus ja Eesti soovil ühinemiseks Euroopa Liiduga - sest õppimise populaarsus ajas aina kasvas. Kogu üldise hariduskorralduse muutusega muutus ka õppeasutus kui sotsiaalne institutsioon – endisaegsed normid õppeasutusele või õppevormile on aastakümnetega oluliselt muutunud ning õppeasutused on kaotamas oma jäikust ning konservatiivsust. (Kuurme, 2011; Dwiveidi & Gardner, 1997) Muutumises on olnud ka hariduse rollid laiemalt – õpetaja ei ole enam kitsalt õpetaja, kes annab õpilastele edasi kunagi omandatud teoreetilisi teadmisi, vaid kaasaegne õpetaja peab olema samal ajal ka õpilase rollis ja õpetaja ülesanne on õpihuvi tekitamine. Õppivast inimesest endast on saanud hariduse subjekt, sest sotsiaalsed suhted ja erinevad kultuurid mõjutavad otseselt tänapäevast õppeprotsessi. (Zmeyov, 1998; Dana, 2016)

Majandusarvestus I kursuse loomise ajal kehtis Eesti raamatupidamise hea tava, majandustarkvara kasutati väikeettevõtetes väga harva, palju tehti tööd veel Exceli-põhiselt. Kogu dokumentatsioon liikus seaduses määratud reeglite alusel vaid paberkandjatel, ka e-mailiga saadetud dokumendid oli vaja välja printida ja paigutada õigetes kaustadesse, kuid juba oli aimata muutuste märke. Pankade arendusosakonnad hakkasid välja töötama klientidele masinloetavate kontoseisu aruannete loomise võimalusi, raamatupidamisfirmade esindajad tegid kaasaegsete arvestussüsteemide osas selgitustööd nii Raamatupidamise

Toimkonnas kui Rahandusministeeriumis. Raamatupidamise algõppe materjale tellisid riigi ja erasektori asutused. Ühiskond oli uue info ja uute teadmiste ootel, finantskirjaoskuse tundmine tähendas täiskasvanud inimesele maailmast laiemat pildi tajumist. Eraturule avatud majandusarvestuse kursus, kuhu said liituda kõik soovijad, olenemata varasemast (diplomeeritud) hariduslikust taustast ja omamata üliõpilase staatust, loodi Tartu Ülikooli majandusteaduskonna Tallinna kaugkoolitusprogrammi juurde. Autorid kujundasid kursuse majandusarvestuse õppena, peatähelepanu suunati finantsarvestuse osale. Kursustel antakse õppijatele laiemaid teadmisi kui vaid raamatupidamine, arvestatakse ajas muutuvate riiklike nõuetega ja muutuste korral tehakse jooksvalt parandused õpimaterjali. Täna võib nentida, et 2008. aasta otsus on osutunud asjakohaseks, sest kunagisest kitsast raamatupidamise valdkonnast on aja jooksul välja kujunenud majandusarvestuse osana hoopis laiem kandepinnaga finantsarvestus. Nagu näitas ka 2020. aastal maailma vapustanud COVID-pandeemia, on majandusarvestus vajalik majandusvaldkond, sest ilma asjakohaste ja kontrollitud finantsandmeteta on äri sektori majandustegevuse planeerimine ja otsuste vastuvõtmine keeruline, et mitte öelda võimatu.

Täiskasvanukoolituse raamistikku on riiklikul tasemel pidevalt muudetud ja täiendatud, seda valdkonda reguleerib Täiskasvanute koolituse seadus (TäKS, 2015), mis võeti vastu esialgu aastal 1993, ning uuendatud kujul uue seadusena 2015. aastal. Seadus ei määra õppijate hindamise kriteeriumeid ja reegleid, vaid sätestab täiskasvanuhariduse alused ja nõuded kahel suunal – tasemeõppes ja täienduskoolituses.

Siinne uurimus käsitleb täiskasvanuharidusena täienduskoolitust. Täienduskoolitus ei ole riiklikult struktureeritud tasemeõpe, see on täiskasvanud õppijatele suunatud kindla õpieesmärgiga organiseeritud õpitegevus, mis on suunatud uute teadmiste ja oskuste omandamisele (Juhendmaterjal täienduskoolituse pidajale, 2018). Täienduskoolituse raamid ja põhimõtted on kindaks määratud Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi standardiga, mis reguleerib ja tagab üldised täiskasvanuhariduses täienduskoolituse taseme ja vajalikud nõuded. Täienduskoolitus on Eesti Vabariigis laialt levinud õppevorm, 2019. aastal osaleti Eestis erinevatel täienduskoolitustel 400 224 korral (2018: 420 343). Perioodil 2015-2019 on täienduskoolitust pakkujate hulgast Tartu Ülikoolil olnud kõige enam osalejaid, kokku 29147 koolitustel osalejat, järgnevad Tallinna Tehnikaülikoolis täienduskoolitustel 17847 õppijaga ning Tallinna Ülikool 10990 õppijaga (Täienduskoolituse statistika, 2019). Varasemates erialastes uuringutes on leitud, et üldist õppimist toetavate suhete olulisust ei ole võimalik õppimisprotsessis alahinnata. Õpilaste hindamisel õpilase ja õpetaja vahelise sujuva sotsiaalse laadi suhtluse olemasolu toetab tuntavalt täiskasvanud õppija õpitulemusi. Head

omavahelised suhted, paindlikkuse võimaldamine ja teineteisega arvestamine täiskasvanute õppes aitavad kaasa õppijate heade õpitulemuste saavutamisele. (Cooks et al., 2002; Zmeyov, 1998)

Samuti on Jarvis (2009) oma uurimustes leidnud, et kui vaadelda hariduse ühe osana elukestvat õpet, kuhu kuulub omakorda ühe osana täienduskoolitus, siis tuleb tõdeda, et paraku puudub elukestval õppel määratud struktuurne süsteem ning on üsna tõenäoline, et see võib olla tingitud üldisest globaliseerumisest. Muutuvas maailmas muutuvad ka õppeprotsessid. Üldise globaliseerumise taustal struktuurse süsteemi puudumine ei pruugi sugugi olla miinus õppeprotsessis, vaid annab hoopis õppeasutusele vajaliku paindlikkuse ja süvenemise võimaluse. Hiljuti kaitstud doktoritöös uuris Uiboleht (2019) süviti õppijakeskse õpetamisviisi olulisust õpitulemustele, kus selgus, et lisaks õppijakesksele õpetamisviisile ja õppeprotsessis õppijate toetamise kõrval on samal ajal oluline ka õpetajaid juhendada. Kui juhendaja on teadlik õpieduka õpiviisi õigest rakendamisest ja on juhtkonna poolt toetatud, siis tõusevad ka täiskasvanud õppijate õpiedukuse näitajad ja õppijate rahulolu on kõrgem.

Eestis on ikka vaja olnud õppida erinevates perspektiivides – on olnud perioode, kui vajalikke teadmisi ja ameteid, mida vajas uuenev tööturg, meie koolides otseselt ei käsitletud. Samas ei tähendanud see, et õppeasutustes mitteõpetatavaid oskusi vaja ei ole läinud. Eesti taasiseseisvunud majanduskeskkonnas tekkis eluline vajadus uute oskuste järele, mida seni õppida ei olnud saanudki – riigikorra vahetumine nõudis meilt aina uusi ameteid ja uusi oskusi, milleks me endise idabloki riigina ette valmistatud ei olnud. Muutuvas ümbritsevas keskkonnas nõuab ühiskond oma liikmetelt aina uusi oskusi ja hakkamasaamist. Allikas kirjeldas, et uus reaalsus on ka asjaolu, et enam pole enam võimalik millegi lõplik ära õppimine või õppimata jätmine – tänapäeval peame me täiskasvanutena pidevalt kohanema, ümber õppima ja juba homme tegema midagi muud, mida me veel eile ei õppinud. (Kuurme, 2011) Seda kinnitab ka juba varasem Dwiveidi ja Gardneri (1997) uurimus, kus allikad leidsid, et kaasaegses maailmas on kaasaegse inimese elu pidev kogemuste korrastamise igikestev protsess, kus uued teadmised tuleb teisendada reaalsesse ellu reaalselt toimivateks teadmisteks ja oskusteks. Kaasaegne täiskasvanu õpib ja omandab uusi teadmisi ja oskuseid isikliku arengu huvides.

Dana (2016) juhib tähelepanu täiskasvanute õppimise protsessil asjaolule, et me küll õpime, aga sama oluline kui õppimine, on ka õpitu rakendamine. Õpetamise- ja õppimisalases uuringus on tõdetud, et nii õpetamise kui õppimise protsess on keeruline ja tähelepanuvääriv, kus õpetaja rollis olijal on suures plaanis vaid üks eesmärk, mida täita – õpetaja ülesanne on teha õppeprotsess selliseks, et õpilane hakkab õppima. Täiskasvanud

õppija üks olulisi eduka õppimise tegureid on õppimise soov - kellegi teise pärast tänapäeval täiskasvanu ei pinguta.

Täiskasvanud õppija tegutseb aktiivselt näitamaks, kui oluline on tal aru saada ja mõtestada uusi teoreetilisi teadmisi. Täiskasvanud õppija uurib, otsib ja teadvustab selgelt, et vajab uusi teadmisi. Ebaselgus õppetöös võib tekitada õpiraskusi, kuid õppematerjali sisuline avamine läbi selgitavate seoste ja õppija tehtud vigade kaudu õigete lahenduste leidmine aitab uusi teadmisi kinnistada. Õppijad otsivad õppes seoseid ja tähendusi, vajavad arusaamist ning kogemuste ühildamist seniste ja uute omandatud teadmistega. On leitud, et kaasaegses maailmas on kujunenud täiskasvanud inimese üks peamiseks vajaduseks õppeprotsessis tähenduslikkuse mõtestatus. (Sedikides & Brewer, 2001)

Kaugkoolitusprogrammi kursusele registreerimiseks ei pea olema üliõpilane, piisab tahtest õppida ning vastavate ainepunktide ulatuses arve tasumisest, et liituda kuueks kuuks teiste ülikoolis õppijatega. Õppimine täiskasvanuna on eriline juba sellest aspektist, et üldjuhul õpib täiskasvanu omast isiklikust huvist, mitte kellegi nõudmisel. Eestis tegutsev sihtasutus Kutsekoda OSKA leiab, et lihtsa raamatupidamistöö vajadus kahaneb ning kuigi finantsarvestus on üks konservatiivsemaid valdkondi, vajab see just kvalifitseerimatut personali ning töötajate praktilised oskused on kõrgelt hinnatud. OSKA poolt läbiviidud uuring nendib, et arvestusalal töötavate isikute erialast suutlikkust on vaja tõsta, oluliseks oskuseks on andmete analüüsioskus. Kaasaegse tööturu tingimustes on oluline ka täiskasvanud õppija teadmiste ja oskuste kohta väljastatud tunnistus – see annab koostööpartnerile või tööandjale konkureeriva inimese kohta teatud garantii teadmiste osas ning see on samuti täiskasvanuhariduse oluline aspekt. (OSKA, 2016)

Nii nagu õppeasutustes üldjuhul tavaks, käib õpitulemuste hindamine kokkulepitud mahus ja väärtustes, kus õpetaja hindab õppijat, nii ka täienduskoolituses. Eesti koolisüsteem on aastakümneid kasutanud õpilaste hindamissüsteemis numbrilist viiepallisüsteemi, uuema aja hindamissüsteemis on toimunud mitmed üleminekud: numbriliselt hindamiselt kirjeldavale sõnalisele hindamisele algklassides; keskastmes kujundav hindamine, millele lisandub sõnaline õpiedukust kirjeldav skaala; gümnaasiumiosas kasutatakse väga erinevaid hinnanguskeeme: numbriline hindamine viiepallisüsteemis või ka hinnanguna „arvestatud“ või „mittearvestatud“. (RAKE, 2018)

Täiskasvanukoolituses peab hindamine olema adekvaatne ja asjakohane, seetõttu on väga oluline enne hindamist õppijale selgeks teha hindamiskriteeriumid. Varasemast uuringutest (Leppik, 2020) nähtub, et täiskasvanute õppes on enamasti kasutanud kaheetapilist lävendipõhist hindamist, mis sobib nii hindajale kui õppijale.

Täiskasvanueas õppimine ei ole muude elukorralduslike keerukuste tõttu lihtne, see vajab lisaks õppeasutuse mõistvale õppekorraldusele ka pere ja sõprade tuge, kuid peamine on siiski täiskasvanud inimese õpiisu, soov ja tahe uusi teadmisi ja oskusi omandada. Täiskasvanud õppijate toimetulekustrateegiate teadusuuringus on selgitatud, et täiskasvanu jaoks ei ole õppimine mitte põhitegevus, vaid õppimise otsus võib tuleneda kolmest argumendist: soovist saada uusi teadmisi; tõsta oma kvalifikatsiooni või suurendada enesega rahulolu. Allikas toonitab, et oluline on meeles pidada, et kuigi täienduskoolitusel õppija ei ole enam laps, vajab siiski ka täiskasvanud õppija õppimisel tunnustust. Märgitud on, et kui õppijal puuduvad vajalikud tugiisikud või piisav ajaressurss, siis on üsna tõenäoline, et need asjaolud raskendavad täiskasvanud isiku õpinguid. (Kittus, 2019)

Zmeyov (1998) on leidnud, et kui õppima asub täiskasvanu, siis on tema õppimine mõjutatud teda ümbritsevast tingimustest ja elukorraldusest ehk õppimisprotsessi edukaks läbimiseks olulised tegurid on õppija elukoht, vaba aja ressurss, ametipositsioon. Täiskasvanud õppija õpiedukus sõltub õppimisel isiklikust vastutusest, aga ka õppija lähedastest sõltuvatest inimestest, nii sõpradest kui perekonnast.

Õppeprotsessi võimalikult õppijasõbralik korraldus annab täiskasvanukoolituses paremaid tulemusi – õppijad tunnetavad, et nendega arvestatakse ning see omakorda annab õppijale võimaluse korraldada kergemini ka oma isiklikku elu ja kohustusi. Kaasaegne maailm nõuab majanduslikku toimetulekut ning täiskasvanuna on õppimisega tegeleda kindlasti neil, kel sotsiaalsed ja materiaalsed tagalad olemas. Kui täiskasvanuharidus on seadustega reguleeritud, siis õppija tasandil on seadusest olulisem suhtumine ja õpivõimaluste tagamine, ühiskonna tasandil on aga omakorda oluline, et liikmed oleksid kursis kaasaja tööturu nõuete ja vajalike teadmistega.

Täienduskoolitus on tõusev trend. Haridus- ja Teadusministeeriumi algatusel loodud Eesti elukestva õppe strateegia 2020 dokumendis märgitakse, et elukestva õppe raames, kuhu kuulub ka siinses töös vaadeldav täienduskoolitus, saab informatiivne õpe toetada formaalharidussüsteemi ning uued teadmised ja oskused annavad inimestele laiemad võimalused, mis omakorda tagavad õppijatele isiksustena rikkalikuma ja väärrikama eneseteostusvõimaluse. Hariduselu strateegia lähtubki tänapäevasel muutunud õpikäsitlusest – hinnatud on iga täiskasvanud õppija, tema sotsiaalsed arengut, teadmisi ja loovust arendatakse igal hariduslikus institutsioonis. Tänapäeva ühiskonnas kohanevad kergemini paindlikud ja mitmekesiste teadmistega liikmed, nende ametialased oskused ja isiklik areng tugevdab konkurentsivõimet ja tasandab tulemuslikult Eesti erinevatest vanusegruppidest ja erinevatest piirkondadest tulenevaid erisusi. (Elukestva õppe strateegia, 2014)

Täiskasvanuhariduses on oluline osa ettevõtetes ja asutustes töötajate täiendusel ja lisateadmiste omandamisel. Loogma (2004) leiab, et kuigi töökeskkonnas õppimine kui mitteformaalne õppimine on rakendatud ja seotud töötaja enesemääratlusega töökohas, ehk õppimine oma ja kolleegide vigadest ning kasutatavatest praktikatest on osaliselt toimiv, siis vaid selline enesetäiendamine on vähese teoreetilise lähenemise tõttu ikkagi piiratud. Loogma (2004) doktoritöös leitakse, et täiskasvanute töökohal õppimine on küll vajalik ja katab tööandja vajadused, kuid võib olla töötaja enesearengu seisukohast ebapiisav.

Majandusarvestusalane töö on pidevalt arenev ja seaduste muutmistest tulenevalt peab valdkonnas olema pädev spetsialist. Samuti on leidnud Tikerpuu (2017), et elukestev õpe aitab igapäevaelus edukamalt hakkama saada. Allikas on seisukohal, et kuigi täiskasvanud töötaja akadeemiliste teadmiste omandamine õppeasutuses on oluline ja vajalik, on omal kohal ka täiskasvanute alternatiivne töökohapõhine õppimine – praktiline õpe läbi kolleegide otseste kogemuste, oskuste ja teadmiste (Tikerpuu, 2017).

Esimese peatüki esimeses alapeatükis leidis autor teoreetilised käsitlused kaasaegses ühiskonnas täienduskoolituse vajalikkuse osas, täiskasvanukoolituses õppijate isiklike õpiaspektidega arvestamise olulisuse ning käsitlused täiskasvanud õppija isiklike eneseteostuse võimaluste tagamise kohta.

1.2 Täienduskoolituse õpiedukuse tegurid

Esimese peatüki teine alapeatükk kirjeldab täiskasvanute täienduskoolituse teoreetilisi seisukohti õpiedukust mõjutavate tegurite ning õppijatega seotud õpitegurite osas.

Täienduskoolituses on õppijaks täiskasvanu, sinse töö raames käsitleb autor täiskasvanukoolituses osalejana täienduskoolitusvormis majandusarvestuse kursusel õppivat täiskasvanut. Uibolehe ja Karmi 2020. aastal avaldatud õpiedukust mõjutavate tegurite uurimuses märgitakse, et nii õppimist toetavad kui takistavad tegurid on oma olemuselt keerulised nähtused, mida mõjutavad mitmed elemendid. Ühelt poolt selgub, et ei saa välja tuua väga selgelt erinevate õpiviiside hindamist edukaks ja mitteedukaks, sest õpetamisega kaasnevaid tegureid, mis mõjutavad täiskasvanud õppijate õpiedukust, võivad asuda õpiviisist väljaspool, nagu näiteks ebaselged nõudmised õppijatele või ebaselged tööjuhendid. Oluline on ka õppeaine metoodika, kuidas rakendatakse õppimist ja hindamist – kui metoodika seob erinevaid õpiülesandeid ja hindamisplaane, toetab selline rakendusviis õppijaid. Õpiedukust mõjutab ka eelneva õppeinfo ja nõudmiste tutvustamine õppijatele – kui täiskasvanud õppija ei tea ette, millises vormis viiakse läbi hindamine, siis on tõestatud, et õppija õpib oma isikliku ettekujutuse alusel, kuid see ei pruugi tegelikkusega ühtida. Selline asjaolu võib

tekitada olukordi, kus õppija ootused ja õppe tegelikkus ei ühti ning see võib osutuda üheks õpiedukust mõjutavaks teguriks. Uiboleht ja Karm (2020) leiavad, et palju on uuritud tegureid täiskasvanud õppijate seisukohast, kuid uuringuid, mis selgitavad õpitulemuste seoseid õppejõu poolt loodud õpikeskkonna ja õpiviisiga, ei ole varasemalt läbi viidud. Nad märgivad, kui oluline on õppeaine arendamisel mõista erinevaid seotud õpitegureid, sest täiskasvanud õppijad tajuvad õpiprotsessi käigus tehtavaid harjutusi ja ülesandeid õpiprotsessi toetavana, kuna see ei lase õppijal õppimist edasi lükata. Õppijatele ülesannete andmine peab olema täiskasvanuõppes tasakaalus ülejäänud õppeprotsessiga, sest õppijatel on ka muud kohustused. Õppimise juhendamine, nõudmised ja hindamissüsteem peab olema arusaadav, fikseeritud ja ühtima tegelike nõuetega. Teoreetilisel tasandil on tõestatud õppija õpiviisi olulisus ning antud töö autor käsitleb õppemetoodika tunnusena õpiedukuse tegurina majandusarvestuse kursustel praktiseeritavat õpiviisi. (Uiboleht & Karm, 2020)

Erialased allikad (Postareff, Katajavouri, Lindblom-Ylänne & Trigwell, 2008) on uurinud ja kirjeldanud erinevaid õpetamisviise, kuid üldjuhul on teoorias vaatluse all ja kirjeldatud kaks õpetamisviisi, mida nimetatakse teoreetiline ehk õppejõukeskne õpetamisviis ning sisukeskne ehk õppijakeskne ehk õpikeskne õpetamisviis. Õppimist ja õpetamist käsitlevates teadusuuringutes selgitavad Barnett ja Guzmán-Valenzuela (2017), kui oluline on õpetamisviis ja õpetamise komponendid ning Uiboleht (2019) toonitab, et õppeasutus peab teadvustama, et kaasaegses koolituskeskkonnas on igati põhjendatud õppijakeskse õpetamisviisi eelistamine õppejõukesksele ehk teoreetilisele õpiviisile.

Täiskasvanukoolituse üks aspekte on asjaolu, et enamasti on õppija samal ajal ka töötaja. Seega on oluline, et oleks võimalik need kaks rolli sobivalt ühendada. Ühelt poolt soovib tööandja, et tema töötaja oleks pädev ning tasub sel juhul ka täienduskoolituse õppetasu, teisalt on töötav inimene ise huvitatud oma kvalifikatsiooni tõstmisest või oskuste laiendamisest ning tasub õppetasu ise. Inimese edukust tööjõuturul ehk ametipositsiooni ja saadaolevat tasu on käsitletud edukuse hinnanguna ka varasemates teadustöödes. (Philips, 2001)

Tugim (2012) leiab lisaks, et õppimise ajal töötamine mõjutab õpiedukust, kuid ühist alust kinnitada, kas positiivselt või negatiivselt, tõstes üles või viies alla õppija keskmist hinnet ja olles üheks põhjuseks õpingute alustamisele või katkestamisele, ei ole, mõju sõltub muudest kaasnevatest teguritest. Küll aga kinnitab allikas, et täienduskoolitustel on rohkem osalenud pikema tööstaaziga töötajatest õppijad võrreldes lühikese tööstaaziga töötajatega ning et neil töötajatel, kes on saanud vähem täienduskoolitust, on väiksem mõju palgatasemele. (Tugim, 2012)

Vadi (2021) uuris sotsiaalsete tegurite olulisust akadeemilistele õpitulemustele. Allikas leidis, et õppimise ebaedu ehk õpiedutust mõjutavad nii perekond kui kodu, sõbrad ja sõpruskond, aga ka õpikursuse õpimeetod ja keskkond, kus täiskasvanu õpib. Õpiedutust süvendavad halvad õpitulemused ning õpiedutus ise süvendab õppijate negatiivsemaid suhteid õpetajaga. Kui aga õpetaja on õppijale kättesaadav, läheneb õppijale individuaalselt ja kujundab õppeprotsessi paindlikuna, tagavad need õppija parema õpiedukuse. (Vadi, 2021)

Varemates uurimustes (Loogma, 2004; Tikerpuu, 2017) on leitud, et õppija enesearengu seisukohast on oluline töötamisega samal ajal ka õppimine, sest töökohapõhine õpe annab töötajale praktilised töökohapõhised teadmised, kuid töötaja isiklik areng on töökohapõhisel õppel vähese teoreetilise lähenemise tõttu piiratud. Seetõttu leitakse, et täiskasvanute töökohal õppimine on küll vajalik ja katab tööandja vajadused, kuid töötaja enesearengu seisukohast ebapiisav. Majandusarvestusalane töö on pidevalt arenev ja seaduste muutmistest tulenevalt peab valdkonnas olema pädev spetsialist, kellel on nii teoreetilised kui praktilised teadmised ja oskused. Kittus (2019) leiab, et lisaks õppija vaba ajaressursi ja elukoha-teguriga on olemas õpitulemuste seos ka ametikohaga. Olenemata õppija töötamise valdkonnast peab arvestama, et majandusarvestusalal töötamisel on olulised mõlemad - nii teoreetiline kui praktiline pool - seega on käesoleva uurimistöö autoril põhjendatud huvi õpitegurina uurida ka kursustel õppijate õppearve (Tugim, 2012; Philips, 2001) tasumise andmeid.

Eestis on ajalooliselt väljakujunenud, et arvestusala valdkonna ametipositsioonid on enamasti hõivatud naissoost töötajatega ning raamatupidajad on ka tänapäeval enamasti naised. Soolise kuuluvuse õpitegurit õppija õpiedukuse aspektist uuris Kolsar (2019), pöörates tähelepanu soolise kuuluvuse õpiteguri tähtsusele ja õppija sotsiaalse tausta iseärasustele. Allikas kirjeldab, et kuigi Eestis ei ole varem haridussüsteemis esinevaid õpiedukuse tegureid soolise kuuluvuse aspektist uuritud, selgub tema 2019 aasta uurimuses, et erinevates valdkondades on tuvastatavad erinevad soopõhised edukusnäitajad ning õppija soolisel kuuluvusel on olemas mõjud õpitulemustele. (Kolsar, 2019)

Haridusalased allikad on varasemates artiklites märkinud, et õppeprotsessi saab vaadelda kahepoolsest – üks vaade on õpetaja ja teine vaade õppija poolne. Olenemata vaatest on aga õppimine kui protsess siiski mõlema osapoole, nii õppijate kui õpetajate, omavaheline pidev koostöö ja mõtestamine, kus õpetaja peamiseks ülesandeks on pakkuda õppijale tegevusi, mille tulemusena saab õppija oma teadmisi mõtestada. Õppeprotsessi käigus saadud teadmistega saab teha seotud järeldusi ning pakkuda õppijale tulemuslikke õpitegevusi. (Barnett, Guzmán & Valenzuela, 2017)

Kuid eelnevates uuringutes on kirjeldatud ka olulist õppeprotsessi lisaaspekti – õpetajapoolse edastatava info ja süsteemsuse peab aktiivselt vastu võtma õpilane, passiivse õppija positsioonile jäämine ei toeta õppeprotsessi. Õppijal on seega oluline leida ühine suhtluskeel õpetajaga, et mõlemad osapooled saaksid anda aktiivses õpiprotsessis endast parima. Õpilaselt oodatakse õpetaja poolt, et õppija on õppeprotsessis sügavalt huvitatud pakutavast infost ning täiendab seega õpiprotsessi oma isikliku sooviga arendada oma teadmisi ja oskusi. (Tynjälä, 1999; Sedikides & Brewer, 2001)

Õppimise protsessi ühe osana rakendatakse õpikeskse õpiviisi kasutamisel õppijalt tagasiside saamist, arutlemist õppimise üle ja kogutud info kasutamises õppearenduses. Saadud tagasisidest saab õpetaja teha vajalikud järeldused ning saadud info põhjal oma tööd parendada ja veel enam õpikesksemaks muuta. Oluline on ka õppijale antud tagasiside tehtud koolitöödele, mis on õppijale heaks indikaatoriks, kuidas olla oma õpingutes õpiedukam. Lisaks tagasisidele ja sealt saadavale infole rõhutavad allikad ka õpiviiside omavahel seostamise olulisust põimitud õpiviisina, tuues välja vajaduse anda õppijale selged juhised, mida temalt oodatakse õpitulemuste saavutamise osas. (Uiboleht & Karm, 2020)

Autor leiab, et täienduskoolituses on mitmeid täiskasvanud õppija õppimise edukust mõjutavaid tegureid, ning teoreetilisele käsitlusele ja erinevatele allikatele (Uiboleht, 2019; Cocks et al., 2002; Jarvis, 2009; Zmeyov, 1998; Mayer, 2004; Kuurme, 2011; Dana, 2016; Sedikides et al., 2001; Kolsar, 2019; Tugim, 2012; Vadi, 2021; Tynjälä, 1999) toetudes jaotab autor vaadeldavad õpitegurid kolme peamisesse gruppi.

Esimese grupi moodustavad täiskasvanud õppija profiiliga seotud tegurid (Cocks et al., 2002; Zmeyov, 1998; Dwivedi et al., 1997; Kolsar, 2019). Teise õpitegurite grupi, milliseid on uurinud Uiboleht (2019), Cocks et al (2002), Zmeyov (1998), Mayer (2004), Kuurme (2011), Dana (2016), Sedikides et al (2001), moodustavad õppijate tagasisidest tulenevad tegurid ja kolmanda grupi õppemetoodikaga seotud õpitegurid, milliseid on oluliseks pidanud kõik allikad Uiboleht (2019, Cocks et al (2002), Jarvis (2009), Zmeyov (1998), Mayer (2004), Kuurme (2011), Dana (2016), Sedikides et al (2001).

Täienduskoolituse õpitegureid uuritakse ja seostatakse siinses töös õppijate läbivusskooriga. Siinse uurimuse raames kaasas autor rohkem õpiedukuse tegureid uurinud allikaid (Barnett & Guzmán-Valenzuela, 2017; Jarvis, 2008; Kittus, 2019; Leppik, 2020; Loogma, 2014; Philips, 2001; Postareff, Katajavouri, Lindblom-Ylänne & Trigwell, 2008; Tikerpuu, 2017; Tynjälä, 1999; Uiboleht & Karm, 2020; Tugim, 2012; Vadi, 2021), kuid tabelisse on koondatud autori hinnangul olulisemad siinsesse uurimusse suhestuvad analüüsid. Tabelis mittekajastatud allikad ei ole vähemtähtsad, vaid nad katavad tabelis juba

esitatud tegureid. Autori poolt koondatud teoreetiliste seisukohtade uurimuse käigus töösse kaasatud erinevate allikate (Uiboleht, 2019; Coochs et al., 2002; Jarvis, 2009; Zmeyov, 1998; Mayer, 2004; Kuurme, 2011; Dana, 2016; Sedikides et al., 2001 & Kolsar, 2019) erialastes töödes esitatud ja uuritud õpitegurite liigid, otsides siinse töö teemat iseloomustavaid ühiseid õpitegureid ja nende tegurite kirjeldusi, on esitletud tabelis 1.1.

Tabel 1.1

Täienduskoolituse õpiedukuse teoreetilised tegurid

	Profiiliga seotud tegurid	Tagasisidest tulenevad tegurid	Õppemetoodika tunnuste tegurid
Autor	Vanus, elukoht, sugu, info õppearve tasuja kohta	Õppes osalemise määr, õpihuvi	Õpiviis, õpivorm
Uiboleht (2019)			x
Coochs et al (2002)	x	x	x
Jarvis (2009)			x
Zmeyov (1998)	x	x	x
Mayer (2004)			x
Kuurme (2011)		x	x
Dwiveidi et al (1997)	x		x
Dana (2016)		x	x
Sedikides et al (2001)		x	x
Kolsar (2019)	x		

Allikad: Uiboleht (2019, Coochs et al (2002), Jarvis (2009), Zmeyov (1998), Mayer (2004),

Kuurme (2011), Dana (2016), Sedikides et al (2001), Dwiveidi et al (1997), Kolsar (2019)

Koostaja: autor, allikate põhjal

Õppija õpiedukust mõõdetakse õppeasutuses tavapäraselt läbi õppija õpitulemuste hindamise. Hindamisega antakse varem kokkulepitud hindamisskeemi alusel hinnang õppija õpitulemustele, saavutatud oskustele ja omandatud teadmistele. Autor vaatleb õppimise õppeedukust, mille Erelt (2014) on defineerinud „Eesti hariduse ja kasvatuse sõnaraamatus“ ning mida kasutatakse ka siinses uurimuses:

- õppeedukus, õpiedukus: ühe õpilase, klassi või kooli õpilaste õppimise tulemuslikkus; õpitulemus, mille õppija saavutab;
- õppimise tulemuslikkus: akadeemiline õpiedukus;
- õpetamise tulemuslikkus: taotletud õpieesmärkide ja õpitulemuste saavutus.

Lisaks õpiedukuse hindamisele on Erelt (2014) defineerinud ja kirjeldanud „Eesti hariduse ja kasvatuses sõnaraamatus“ ka erinevaid hindamiskriteeriumeid. Eestis on õppeasutustele antud võimalus kasutada mitu võimalust õppija hindamiseks. Lubatud hindamisskaaladest on kasutusel traditsiooniline ühest viieni hindekskaala, kuid täiskasvanuõppes kasutavad õppeasutused võimalust määrata oma hindamissüsteem, mis enamasti on protsendiskaala alusel hinde arvestus oma sobivate kohendustega. Täheskaala hindamisega võrdsustatud numbriskaalaga hindamist kasutavad enamasti täiskasvanuharidusasutused, mida samuti kohendatakse oma olulistes määrades. Numbri-, tähe- ja protsendihindamise skaalal on määratud ühise vormina ka hinde selgitused, et hindamine oleks üheselt arusaadav nii õppijale kui hindajale.

Hindamise ühe osana tuleb hindajal arvestada ka hindamise piiritsooniga: töö maht; ülesande keerukus; vigade arv ja vigade liik. (RAKE, 2018) Erelti (2014) poolt kogutud ja defineeritud viie erineva hindamiskategooria hindamiskriteeriumid toob siinse töö autor esile õpiedukuse hindamise liikidena, mille on siinse uurimuse autor koostanud toetudes uuritud materjalidele. Õppija õpitulemuste hindamisena mõistetakse õppija õpitu ulatuse ja taseme määramist ning sellele hinnangu andmist.

Autori hinnangul on õppimise hindamisel suur roll õppija motivatsiooni tagamisel ja säilitamisel. Kui hindamine on ebaadekvaatne ja tundub õppijale ebauus, on see õppijat demotiveeriv ning õpetaja peaks sellisel juhul üle vaatama kasutatava hindamismeetodi. Tabel 1.2 kajastab õpiedukuse hindamise liikide ja vormi seoseid, mida on kirjeldanud Erelt (2014), autori poolt koostatud tabelis.

Tabel 1.2

Teoreetilised õpiedukuse hindamise liigid

Hindamise vorm	Sõltumatu hinnangu andmine	Õpitu taseme määramine	Mõjutatud hindamine	Õpilase eripäradega arvestamine
Õpitulemuse hindamine	x	x		
Subjektiivne hindamine			x	
Suhteline hindamine				x
Objektiivne hindamine	x			
Numbriline hindamine		x		

Allikas: „Eesti hariduse ja kasvatuses sõnaraamat“, Erelt, T. 2014.

Koostaja: autor, allika põhjal

Relatiivse ehk suhtelise hindamisena kirjeldatakse hindamismeetodit, kus arvestatakse peale õppija teadmiste ja oskuste ka õppija eripäraga, nt võetakse arvesse tema tervises seisundit. Kõige objektiivsema tulemuse annab erapooletu ehk objektiivne hindamismeetod, kus hinnatakse otseselt õppija teadmisi ja oskusi ning hinne ei olene ei õppija ega hindaja isiklikest eelistustest. Numbrilist hindamist kasutatakse üldlevinud praktikana Eesti koolisüsteemis endiselt enim, ehk hinnatakse õppuri teadmiste ja oskuste taseme väljendamist numbriga, nt viiepalli- või kümnepallisüsteemis. Seega saab koolitusasutuses õppija hindamine olla mõjutatud erinevatest lähenemistest, kuid hindamise juures on oluline siiski õiglase hinnangu andmine õppija teadmistele ja oskustele lähtuvalt esitatud nõuetest. Õppeasutus kehtestab reeglid õppija hindamiseks, kuid kindlasti tuleb hoiduda subjektiivsest ehk erapoolikust hindamisest, kus õpetaja hinne on mõjutatud õpilase isikust, töö välimusest vms teguritest. Hindamist saab läbi viia mitmel viisil, kuid täiskasvanukoolituses tuleks kindlasti hoiduda subjektiivsest hindamisest, mis tekitab õppijates ebavõrdsust ja pingeid. Autor leiab, et subjektiivse hindamise elemente võib praktikas kohata, kuid oluline on seda teadvustada, et oleks võimalik subjektiivsusest hoiduda.

Õppija hindamisel on lisaks hindamise meetodile ka erinevaid viise, kuidas hinnata õppija oskusi. Ning õppija õpiedukust saab hinnata ka erinevatel tasanditel – õppija, kursuse või kogu õppeasutuse kohta, hinnates õppimise tulemuslikkust.

Õpiedukuse hindamine aitab õppijal aru saada, kas tema õppetegevuse tulemus vastab püstitatud eesmärgile ka õpetaja seisukohast. Me vaatleme hindamist kui süstemaatilist protsessi, mis saab alguse palju varem kui eksamihinde väljakirjutamisel. Hindamisprotsess saab alguse juba õppeprotsessi kavandamisel ja õpieesmärkide kirjeldamisel ning lõpeb õpilase jaoks eksamihinde teadasaamisel. Juba õppekursuse kavandamise alguses on vaja määrata lõpptulemuse maksimumtaseme piir, mille hindamisel saab kasutada õppija teadmiste ja taseme hindamiseks saab kasutada erinevaid viise:

- hindamine läbi suulise vastuse;
- praktilise ülesande lahendamise alusel hindamine;
- hindamine läbi testide;
- hindamine läbi arutluste ja diskussiooni. (Ruul, 2008)

Teoreetiline lähenemine määrab hindamise liigid:

- asukoha hindamine, kus asukoha hindamisena mõistetakse õppija õpingueelsete teadmiste taset, õppija elukorraldust ja iseseisva õppe võimalusi- ja valmidust;

- formatiivne hindamine, kus antakse õppijale võimalus ülesannete lahenduste alusel anda pidevat tagasisidet, kuidas õppijal õppimine läheb;
- diagnoosiv hindamine, mida kasutatakse, kui õppijal on tekkinud raskused õpimaterjali omandamisel ning mille toel saab määrata kindlaks raskuste põhjused ja esitada võimalikud tegevused õppija õpiraskuste leevendamiseks;
- summatiivne hindamine, mida kasutatakse õppeprotsessi lõpus õppija teadmiste ja oskuste lõpptaseme kindlaksmääramisel, kus vahenditeks saavad olla näiteks ülesanded ja hinnangud. (Ruul, 2008)

Summatiivset hindamist ehk koondhindamist või protsessihindamist saab kasutada teatud õpistandardi hoidmisel. Tabelis 1.3 esitab autor koondava andmestikuna Eesti haridusasutustes kasutatavad hindamisskaalad.

Tabel 1.3

Eestis kasutatavad hindamisskaalad gümnaasiumist kõrgkoolini

Allikas	Eristav hindamis-skaala	Hinde selgitus	Protsendi-skaala hinde arvestus
Riiklik norm gümnaasiumi-õpilaste hindamiseks	5	väga hea	90-100%
	4	hea	70-89%
	3	rahuldav	50-69%
	2	puudulik	25-49%
	1	nõrk	0-24%
Riiklik norm üliõpilaste hindamiseks	A	“5” suurepärase	Läveni võib õppejõud ise määrata
	B	“4” väga hea	
	C	“3” hea	
	D	“2” rahuldav	
Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool	A „5“	suurepärase	Läveni võib õppejõud ise määrata
	B „4“	väga hea	
	C „3“	hea	
	D „2“	rahuldav	
	E „1“	kasin	
	F „0“	puudulik	

Allikad: Tartu Ülikool 2021; Tallinna Ülikool 2021; RAKE 2018

Koostaja: autor, allikate põhjal

Autor liitis kokku tabelisse 1.3 koondava andmestikuna Eesti haridusasutustes kasutatavad Tartu Ülikooli (2021), Tallinna Ülikooli (2021) ja RAKE (2018) hindamisskaalad ja nende selgitused. Võrdlusesse on kaasatud lisaks kahele Eesti ülikoolile ja riiklikule hindamismõõtmisele ka gümnaasiumiastme hindamisskaalad. Tabel on koostatud autori poolt erinevate õppeasutuste ja riiklike õigusaktide võrdlusena.

Ühtset kõrgkoolides kasutatavat hindamissüsteemi reguleeriti Eestis seadusega Ühtne hindamissüsteem kõrgharidustasemel, koos diplomi kiitusega (*cum laude*) andmise tingimustega, mis kehtis aastatel 2010-2020. Alates 2009/2010 õppeaastast hakkas Eesti kasutama Euroopa ainepunktisüsteemi, kus õpitulemused ehk õpiväljundid märgivad saavutatud õpitaset. Põhikooli- ja gümnaasiumiosa hindamiseks võeti aastal 2000. vastu haridusministri määrus „Õpilase hindamise kord“.

Täiskasvanuõppes on antud riiklikult võimalus lisaks tabelis 1.3 toodud hindamisskaaladele kasutada ka kahte täiendavat hindamissüsteemi, mis on autori poolt allikatele (Tartu Ülikool, 2021; Tallinna Ülikool, 2021; RAKE, 2018) toetudes koondatud tabelisse 1.4. Lisavõimalusena on lubatud täiskasvanukoolituses kasutada ka vajadusel muud- ning mitteeristavat hindamist.

Tabel 1.4

Täiendavad hindamissüsteemid täiskasvanuõppes ja täienduskoolituses

Allikas	Muud hindamised	Mitteeristav hindamine
Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool	Keskmine hinne	P arvestatud
	Keskmine kaalutud hinne	MA mittearvestatud
Riiklik muu hindamise vorm	Moodulite hindamine	Arvestatud Mittearvestatud Lävendipõhine

Allikad: Tartu Ülikool 2021; Tallinna Ülikool 2021; RAKE 2018

Koostaja: autor, allikate põhjal

Iga õppeasutus valib omale sobiliku regulatsiooni ja tutvustab oma kasutatavat hindamismetoodikat ka õppijatele. Siinse töö vaatluse all oleva kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuse hindamissüsteem toetub riiklikult võimaldatud normile „Lävendi võib õppejõud ise määrata“. Töös vaadeldavas andmestikus on õppija hindamine kaheetapiline, kus kodutööna esitatavat kaasust hinnatakse „arvestatud“ / „mittearvestatud“ ja

eksami läbivusskoor algab 70%. Majandusarvestuse kursusel õppijate kaheetapilise hindamisena on autori hinnangul põhjenduseks, et kaasust grupitööna lahendades arendavad õppijad meeskonnatöö oskusi, töötavad väikeses grupis läbi majandusarvestuse peamised teemad ning valmistavad end sellega valikvastustega eksamiks ette. Ilma kaasuse „arvestatud“ hinde saamist eksamile ei pääse.

Hindamise, õpiedukuse ja õppimise üldiste elementide alusel on autor valinud allikatele (Uiboleht, 2019; Cooocks et al., 2002; Jarvis, 2009; Zmeyov, 1998; Mayer, 2004; Kuurme, 2011; Dana, 2016; Sedikides et al., 2001; Kolsar, 2019) toetudes siinse töö õpiedukusega seostavateks õpitegurid, mis kajastuvad tabelis 1.5.

Tabel 1.5

Täienduskoolituse teoreetilised õpitegurid

Õpitegur	Üldised õpitegurid		
	Profiiliga seotud tegurid	Tagasisidest tulenevad tegurid	Õppemetoodika tunnuste tegurid
Vanus	x		
Elukoht	x		
Sugu	x		
Õppearve maksja	x		
Õppes osalemine		x	
Õpihuvi		x	
Õpiviis			x
Õpivorm			x

Allikad: Uiboleht (2019), Cooocks et al (2002), Jarvis (2009), Zmeyov (1998), Mayer (2004), Kuurme (2011), Dana (2016), Sedikides et al (2001), Dwiveidi et al (1997), Kolsar (2019)
Koostaja: autor, allikate põhjal

Siinse töö autor leidis teoreetilisele käsitlusele toetudes, et õpiedukust mõjutavad täienduskoolituses õpitegurid, mis on seotud õppija isiku profiili, kasutatava õppemetoodika ja õppijate antud tagasisidega. Autor uurib käesolevas uurimuses teoreetilisi õpitegureid õpiedukusega ning leiab teooriale tuginedes kursustel õppijate õpiedukuse tegurite seosed õpitulemuste skoori.

Magistritöö esimene peatükk andis ülevaate Eesti elukestva õppe osa, täiskasvanukoolitusse kuuluva täiskasvanute täienduskoolituse reguleerivatest raamidest ja õpiedukuse hindamise üldistest teoreetilistest alustest. Esimese peatüki teises alapeatükis

selgusid täienduskoolituse teoreetilised õpiedukuse tegurid ja selgitati allikatele toetudes nende teoreetilisi seisukohti.

2. Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukust mõjutavad tegurid

Magistritöö teine peatükk annab ülevaate Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukust mõjutavatest teguritest, läbiviidud analüüsist, leitud seostest ja tehtud järeldustest.

2.1 Uuringu analüüsimetoodika õpiedukuse tegurite hindamiseks

Teise peatüki esimene alapunkt tutvustab siinses töös kasutatavat analüüsimetoodikat õpiedukuse tegurite hindamiseks ja seoste leidmiseks. Töö esimeses peatükis kajastatud allikatega töötamise tulemusena saab autor läbi viia töö teises peatükis analüüsi, mille kaudu võrdleval meetodil analüüsida täienduskoolituses õppijate õpitegureid ja leida seoseid.

Autor uurib juba toimunud kursuste õppijate isikuandmeid ja õpitulemusi (lisa B; lisa C) ehk põhjuseid ja tagajärgi kirjeldava võrdleva analüüsina. Analüüsi kaasatud andmed kajastavad varem toimunud kursuseid, uuritavad põhjused ja tagajärjed on juba fikseeritud infona olemas ning uuringu tulemused võivad anda autorile huvipakkuvat informatsiooni (Õunapuu, 2014).

Kogutud andmete uurimisel kasutab autor siinses töös astmelist uurimisprotsessi: andmete kogumismeetodi määramine, andmekogumi kujundamine, töö andmetega ja analüüsi tulemuste leidmine. Seejärel tõlgendab ja seostab autor leitud analüüsitulemused ning esitab uuringu tulemused põhjuseid ja tulemusi võrdleva analüüsina. Analüüsitavate tegurite nominaaltunnustena täienduskoolituse õpiedukuse tegurite osas (sugu, elukoht, tasumise info, vanus) kui ka õpitulemuste kohta (läbivusskoor) antakse tulemused kirjeldavate tabelite ja arvnäitajate vormis. Autor uurib ka majandusarvestuse kursusel õppijate vastuseid tagasisidelehtedelt (lisa D) saadud infot (õppes osalemise määr ja õppija õpihuvi), küsitlus sisaldab mitme valikuvariandiga vastuseid ning hinnanguskaalal ühest kuni viieni küsimuse hindamisega. Analüüsil tuleb arvestada, et andmebaasis kajastuvad ainult eksamile tulnud õppijate vastused, eksamist loobujate arvamust ei ole kaugkoolitusprogrammis küsitud. Õppijad on tagasiside küsimustiku täitnud eksamijärgselt eksamiruumis, õppijatest vastajad ei ole alati kõigile küsimustele vastanud või on vastanud osaliselt, mille põhjal ei saa välistada eksamijärgsete emotsioonide mõju vastustele. Majandusarvestuse kursuste õpimetoodika tunnuste õpitegureid (õpiviis ja õpivorm) uuritakse kirjeldavate tunnuste põhjal, kvantitatiivsete tunnuste alusel kogutud arvandmeid

kirjeldatakse läbi kursustel õppijate. Kvantitatiivse uurimistöö kaudu saab edukalt seletada inimeste käitumist ja valikuid ja uurida inimestega seotud sotsiaalseid nähtusi, see meetod on sobilik inimeste käitumiste ja eelistustega seotud uurimiseks (Õunapuu, 2014).

Seega sobib kvantitatiivne analüüsimeetod siinse magistr töö huvides kogutud andmete uurimiseks, leidmaks majandusarvestuse kursustel õppijate õpitegurite seoseid õpiedukusega. Empiirilisi andmeid kogus magistr töö autor Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi projektijuhi abiga õppeinfosüsteemist ja tagasiside küsimustikest. Kursuslaste registreerimise andmestikust oli võimalik kasutada andmeid kursuslaste sünniaasta, soolise kuuluvuse, elukoha, arve tasumise info, kursuse alustamisaja ja kursuse nimetuse kohta. Lisainfo kursuste üldiste isikuandmete, eksamite läbimise kordade ja hinde kohta kogus autor kaugkoolitusprogrammi infosüsteemist. Kursuse tagasisidelehtedelt sai autor infot õppega seotud õppijapoolsete hinnangute osas. Andmete anonüümsuse tagamiseks on analüüsitavates andmestikes eemaldatud kõik isikuandmed – nimi, elektronposti aadress, telefoninumber. Autor käsitleb küsimustikule vastamist kui vabatahtlikku intervjuud, mille kursusel õppija on andnud.

Üldkogumina koondatud andmed on sotsiaalteaduslikku uurimusse valitud uuritavate majandusarvestuse kursustel õppijate kohta. Koondatud on nii edukad õppijad kui loobujad, mis tagab analüüsiks vajaliku representatiivse valimi (Õunapuu, 2014). Kursuse kohta kogutud andmetest annab autor ülevaate tabelis 2.1, kus on andmed kõigist vaatluse all olevatest õpikursustest, algandmed tabeli koostamiseks kogus autor õppeinfosüsteemist.

Tabel 2.1

Ülevaade majandusarvestuse kursustest 2008-2020

Majandusarvestuse kursus	EAP	Läbiviidud kursuste arv	Toimumise aastad	Kursustel õppijate arv	Kursuste lõpetajate arv
I	4,5	9	2008-2011	343	196
II	4,5	4	2010-2011	76	37
I + II	9	43	2010-...	642	328
III	6	16	2016-...	94	51
Kokku	4 kursust	72	13 aastat	1155	612

Allikas: kaugkoolituses majandusarvestuse kursustel õppijate andmed õppeinfosüsteemist

Koostaja: autor, allikate põhjal

Majandusarvestuse kursuseid on kokku olnud neli kursust, tänaseks on I ja II liidetud ning hetkel on õpivalikus kaks täienduskoolituse majandusarvestuse kursust, I+II ja III.

Uuringus õpitegurina õppija sugu on hinnatav skaalal mees/naine, õppija elukohta vaadeldakse Eesti ja Euroopa Liidu asukohapõhiselt, eksami läbivusskoori hinnatakse alates madalamast läbivusskoorist 70% kuni kõrgeima võimaliku skoorini 100%, õppija vanust hinnatakse täisaastates lõpetamise ajal. Tasumise info jaguneb kolme gruppi – kas õppija tasub ise, tasub eraettevõtte või riigiasutus. Täiendavalt uurib autor nende õppijate õpiedukust, kes on Töötukassa poolt õppima suunatud ehk kelle eest on õpiarve Töötukassa tasunud.

Õppija õpihuvi ja osalemise määra hinnangutegur kujuneb õppijate tagasisidelehtede alusel, kus õppijad ise hindavad oma õpihuvi ja osavõttu konsultatsioonidest.

Majandusarvestuse kursuste õpimetoodiliste tegurite tunnuseid hindab autor läbi õpiprotsessis kasutatava õpiviisi ja -vormi kaudu, mille kohta kogus autor andmed kursuste projektijuhilt ja majandusarvestuse kursuse juhendaja kogutud ja säilitatud üldistest andmetest. Hinnatavate õpitegurite allikad ja hindamispõhimõtted kajastuvad tabelis 2.2.

Tabel 2.2

Hinnatavate õpitegurite allikad ja hindamispõhimõte

Tegur	Õppijate nimekiri	Tagasisideleht	Õpi-metoodika	Hindamispõhimõte
Sooline kuuluvus	x			M / N
Elukoht	x			Eesti, EU
Tasumise info	x			Tasujad liigiti
Vanus lõpetades	x			Täisaastad lõpetades
Osalemise määr		x		Õppija isiklik hinnang, keskmine hinne
Õpihuvi		x		Õppija isiklik hinnang, keskmine hinne
Õpiviis			x	Teoreetiline / õpikeskne
Õpivorm			x	Loeng / praktiline seminar

Allikas: õppeinfosüsteem, tagasiside küsimustik, majandusarvestuse kursuse metoodika

Koostaja: autor, allikate põhjal

Kursustel õppijad lõpetavad kursuse ja saavad vastava tunnistuse, kui nende kodutöö on esitatud ja saadud „arvestatud“ hinnang ning kui eksamil on saavutatud vähemalt 70% lävend. Üldkogumisse on kaasatud kõik kursustel alustanud õppijad olenemata nende õpiedukusest. Andmeanalüüsi ettevalmistavas etapis kogus autor kõikide osalejate kohta andmed MS Excel tabelisse, misjärel kujundas kogutud andmeid, muuhulgas eemaldas kõik delikaatsed isikuandmed ning seejärel sai hakata läbi viima uuringuid ja seostama analüüsi tulemusi. Siinses uuringus käsitleb autor majandusarvestuse kursusel õppijat kui kursusele registreerujat ning tema õpiedukust neljas grupis: eduka õppija eksamiskoor on 70% - 100%;

kiitusega läbija eksamiskoor on 100%; mitteläbijast õppija eksamiskoor jääb alla 70% ja loobuja ei ole eksamile tulnud, eksamiskoor puudub. Autor annab analüüsitud õpiteguritele sõltumatu hinnangu uuringu tulemuste alusel, ei hinda kursustel õppijaid ega käsitle õpitegureid subjektiivselt. Teise peatüki esimeses alapunktis tutvustas autor siinses töös kasutatud analüüsimetoodikat uuritavate õpiedukust mõjutavate tegurite hindamiseks.

2.2 Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuste ülevaade

Empiirilise osa teine alapeatükk annab ülevaate siinses töös analüüsitavast majandusarvestuse kursustest.

Täiskasvanute täiendusõppe raames pakutav majandusarvestuse kursus alustas Tartu Ülikooli majandusteaduskonna Tallinna esinduses aastal 2008, aastal 2010 lisandus teine ja aastal 2016 kolmas kursus. Kursuse õppemetoodika on välja töötatud õppijasõbraliku iseseisvat õpet võimaldava täienduskoolituse kursusena, kus õppija saab kursuse autorite poolt koostatud paberõpiku, millele lisandub täiendav osa õppematerjali ülikooli Moodle õpikeskkonnas. Hinnatava kodutööna on õppijatel vaja esitada enne eksamit gruppitööna kaasusanalüüs, mille „arvestatud“ hinne annab õiguse eksamile pääsemiseks.

Majandusarvestuse kursus annab kursustel õppijatele teadmiste kogumi, mis võimaldab siseneda finantsarvestussektorisse. Esimese õppekuu jooksul toimub aktiivõppevormis klassikonsultatsioon, kodutöö grupiliikmete valimine ning iseseisev töö õppematerjalidega. Enne kursuse lõppu viimase õppekuu jooksul toimub uuesti kontaktõppe vormis praktiline seminar. Juhendaja on õppijatele elektrooniliste kanalite teel kättesaadav kogu õppeperioodi ajal ning kursuse veebiringis saab arutada õpingute käigus tekkinud küsimuste üle.

Kursuse õpimaterjal baseerub teoreetilisele majandusarvestuse käsitlusele, mida on selgitatud eluliste näidetega. Õpik algab sisukorraga, millele järgneb sissejuhatus ja õpiväljundite eesmärgid. Iga peatükk algab õpiteema teadmiste loeteluga, iga peatüki lõpus on küsimused ning õpiku lõpus on kogu kursuse materjali hõlmavad kordamisküsimused. Õpikus on välja toodud tähtsamad mõisted ja detailid - õppija tähelepanu juhitakse mõistetele ja valemitele, kasutatakse *NB!* märkega tekstilõike, osa olulist infot asub nn mõistekastis. Õpimaterjal sisaldab näiteid ja viiteid riiklikele arvestusala nõuetele ja levinumatele vigadele igapäevases majandusarvestuses. Õpiku lõpus on indeksi alusel leitavad peamised märksõnad ning viited vajalikele materjalidele. Kursuse I osa on majandusarvestusse sissejuhatav, II osa täiendab teadmisi finantsarvestuse ja kontrollimehhanismide nõuete osas ning III osa kajastab aruandeid, maksuarvestussüsteemi põhimõtteid ja toimimist ning juhtimisarvestuse alaseid teadmisi ja on sobilik neile, kel I ja II osa teadmised omandatud.

Kaugkoolitusprogrammis saab õppida ja Tartu Ülikooli ainepunkte omandada nii üliõpilane kui ka iga soovija, kes tasub ise või kelle eest tasutakse õppearve. Asjaolu, et kursusel osaleb erinevatest vanusegruppidest ja erinevate eelteadmistega õppijaid, muudab kursuse huvitavaks ja praktilised õppeseminarid alati erinevaks.

Majandusarvestus I avati 2008. aastal, sihtrühmaks arvestusalal eelteadmisteta õppijad. Majandusarvestus II osa oli iseseisva kursusena kaugkoolitusprogrammi kursuste õppevalikus septembrist 2010 kuni märtsini 2011 kursusena, mis täiendas esimest kursust. Seejärel liideti I ja II osa kokku üheks kursuseks ning seoses liitkursuse tekkimisega vaadati üle ka kaasuste lahendamise nõuded. Liitkursusel saab kursuslane valida, kas Majandusarvestus I kaasust lahendada või mitte, kuid II osa kodutöö on kohustuslikuks eksamile pääsemise eelduseks. Majandusarvestuse III kursus edasijõudnutele avati detsembris 2016. aastal ning on õppekavas tänaseni. III kursusel on kohustusliku kodutööna vaja esitada kaks kaasuse lahendust, üks finants- ja teine juhtimisarvestuse kohta. Nii Majandusarvestus I kui II osa õpikut on mitmel korral kaasajastatud, tehtud seadustest tulenevaid parandusi ehk õpimaterjali on hoitud ajakohasena. Muudatused, mis koheselt ei kajastu õpikus, on leitavad elektrooniliste lisadena ja alla laaditavad Moodle keskkonnas. Kuni 2020. aastani toimusid kõik seminarid kontaktõppe vormis, välismaal asuvad kursustel õppijad said osaleda seminaril läbi videosilla.

Magistritöö teise peatüki teises alapeatükis anti ülevaade majandusarvestuse kursustest kui siinses töös uuritavast täienduskoolitusest.

2.3 Majandusarvestuse kursustel õppijate õpitegurite seos õpiedukusega

Magistritöö teise peatüki kolmandas alapeatükis uurib autor majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukust mõjutavaid seoseid õpiteguritega. Töö empiirilises osas on kasutatud andmeid, mis on kogutud Tartu Ülikooli Tallinna esinduses paikneva majandusteaduskonna kaugkoolitusprogrammis 2008-2020 läbiviidud majandusarvestuse kursuste, õppijate ja tagasiside kohta. Analüüs viiakse läbi kolmes õpitegurit uurivas andmete allikate kogumise grupis (tabel 1.5) ehk uuritakse õpitegurid, mis tulenevad õpimetoodikast, tagasiside küsitlusest ja õppijate profiilis kajastuvatest isikuandmetest.

Esimese õpiteguri gruppi – õpimetoodika tunnuste tegurite – õpiedukuse uurimisel õpiviisi ja -vormiga, vaatleb töö autor neid majandusarvestuse kursuste õpiedukuse tegurina täienduskoolituse läbiviimisel. Õpimetoodiliste õpitegurite ülevaatlikud andmed koondas autor tabelisse 2.3 ja seejärel antakse selgitused ka tabelis oleva info kohta.

Tabel 2.3

Õpimetoodiliste õpitegurite ülevaade majandusarvestuse kursustel 2008-2020

Kursus	Õppijate andmed			Õpitegurid		
	Kursustel õppijate arv	Kursuste lõpetajate arv, skoor 100%-70%	Edukate lõpetajate osakaal õppijatest	Õpiviis: teoreetiline / õpikeskne	Õpivorm: maht aktundides auditoorne / iseseisev töö	Õpivorm: praktilise seminari/loengu osakaal % / õpivormi põimitus
I	244	141	58%	Teoreetiline	21 / 110	0 / 100
I	101	57	56%	Õpikeskne	21 / 110	90 / 10
II	74	37	50%	Õpikeskne	21 / 110	90 / 10
I+ II	642	328	51%	Õpikeskne	21 / 219	90 / 10
III	94	51	54%	Õpikeskne	21 / 146	90 / 10

Allikas: majandusarvestuse kursuste metoodilised andmed, õppeinfosüsteem

Koostaja: autor, allikate põhjal

Kogudes uurimusse andmeid, leidis autor, et 2008. aastal kursust alustades kasutati metoodilise õpivormina loengut, kus klassitunnid viidi läbi rangelt teoreetilisele õppematerjalile keskenduvana ehk õppejõukesksena, kus õppijapoolne panus õppimisse piirdus passiivse osalusega loengust osavõtmisega lisaks iseseisvale õppele. Loeng koosnes teoreetilisest õpimaterjalist, aruteludele aega ei jäänud – oluline oli läbida õpimaterjali. Üsna pea sai kursuse juhendajatel selgeks, et täiskasvanud õppija jaoks, kellel on olemas tahe ja soov end täiendada, ei piisa konsultatsioonis õpiku teemade korrektsest tutvustamisest ja ümberjutustamisest. Sellest tulenevalt muudeti 2010. aastal kursuse läbiviimisel suunda – sisuline osa õpiteemana jäi samaks, kuid senistest loengutest kujunesid praktiliste seminaride kaudu arutelud majandusarvestuse osade, finantside, seaduste ja tavapärase ettevõtete toimumisreeglite ja seaduslike nõuete teemadel. Senine 100% loenguvorm muudeti 90% praktiliseks seminariks, teoreetilise õppematerjali osa läbitöötamine jäi kursusel õppija iseseisvaks tööks ning seminaris selgitati vajadusel õppijate probleemküsimused avatuks läbi näidete ja ülesannete. Uuenduste elluviimiseks loodi uus praktikumi materjal. Uue õpiviisi rakendamisel kasutati nii küsimus-vastus slaide, arvutusülesannete lahendamist kui ka üldist arutelu õpisisulistest küsimustes, mis andis võimaluse arutada ka erinevaid „aga kui..“ aspekte. Kursuse juhendaja viib jooksvalt sisse õpimaterjalidesse täiendusi, et käsitleda seminaril kas seadusemuudatustest tulenevaid uusi või kehtivate seaduste tõlgendamisega esile kerkinud probleeme, mida kursusel õppijal on vajalik teada ja tunda. Analüüsivat õpitegurit ajajoonele pannes näeme, et teoreetilisel õpiviisil toimus õpe 2008. kuni 2010.

kevadeni, alates 2010. aasta septembrist kuni kursuse lõpuni 2011. aastal kasutati õpivormina õpikeskset õpiviisi ning teoreetilise õpiviisiga kursused toimusid lühikest aega. Kõigist septembris 2008 kuni märts 2010 perioodil 244 alustajast osales eksamil 141 kursust, ehk alustajatest 58% ja kõik lõpetasid kursuse positiivse hindega, õpiskooriga vähemalt 70%. Kõikidest alustajatest loobus eksamist 103 õppijat ehk 42%. Aastatel 2008-2010 ei ole kursustel ühtegi meessoost õppijat, elukohapõhine analüüs näitab, et Tallinnas elab 83 õppijat, Harjumaal 51 ning 7 kursust tuleb kaugemalt - kõikidest osavõtjatest 97% on Tallinnast või Harjumaalt ning vaid 3% osalejatest kaugemalt. Selle perioodi kursustel õppijatest 154 inimest ehk 61% osalejatest tasus oma õpiarve ise ja 82 inimese ehk 34% osalejate eest tasus nende eraettevõttest tööandja ning vaid 8 inimest ehk 5% osalejatest tuleb kursusele riigiettevõttest. Töötukassa poolt suunatud õppijaid sel ajal ei olnud. Õpitulemuste maksimumtulemusega 100% on kursustel õppijate koguarvust 9 õppijat, ühe veaga 97% tulemusega lõpetajaid 18 õppijat, 95% skooriga lõpetajaid ei olnud, 93% lõpetajaid oli 28 õppijat ja 90% skooriga lõpetajaid teoreetilise õpiviisi käsitlusega kursuse lõpetajaid 32 õppijat, kokku skoorivahemikus 90-100% lõpetajaid 87. Eksamil alla nõutava 70% lävendi saavutajaid oli teoreetilise õpiviisiga õppijate hulgas 1% kõigist vaadeldava grupi osalistest. Et õpiviisi seost õpitulemustele hinnata, uuris autor ka sama kursuse, Majandusarvestus I, õpikeskse õpiviisiga kursustel õppijate andmeid. Uurides sama kursuse kahe erineva õpiviisi mõju õpitulemustele, selgus, et muutused jäävad 1% piiresse. Võrdlustulemused on leitavad autori poolt koostatud tabelis 2.4, kus osalejate arvud on esitletud suhtarvuna kõikide õppijate arvestuses.

Tabel 2.4

Erinevate õpiviiside mõju õppijate õpitulemustele Majandusarvestus I kursusel 2008-2011

Skoor / Läbijate arv	Osalejate arv teoreetilise õpiviisiga õppijad 2008-10	Osalejate arv õpikeskse õpiviisiga 2010-11	Teoreetilise vs õpikeskse õpiviisiga õpiedukuse erinevusmäär
100 - 90 %	36%	35%	1%
89 - 80 %	17%	17%	0%
79 - 70%	4%	5%	-1%
Eksamil ebaõnnestunud	1%	2%	-1%
Loobujad	42%	42%	0%
Osalejaid kokku	244	101	2 õpiviisi

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Majandusarvestus I üksikkursuseid avati pärast teoreetilise õpiviisi ümberkujundamist veel neli, viimased eksamid toimusid juunis 2011 ning sügisest sai õppida vaid liitkursusel Majandusarvestus I+II. Vaadeldaval kahel aastal, 2010 ja 2011, asus õppima I kursusele 101 täiskasvanud õppijat, kellest eksamil andsid positiivse õpiskoori 57 õppijat. Vaadeldav periood on lühike ning kursustel osalejate arv suhteliselt väike. Eksamitulemusi uurides selgub, et skoorivahemikus 90% kuni 100% andis eksami 35 õppijat, moodustades 35% osalejatest. Eksamiskoori 89% - 80 % saavutas 17 õppijat (17% osalejatest) ja kuni 70% skoor jäi 5 õppija tulemuseks. Õpikeskse õpiviisiga I kursusel oli loobujaid 42 ehk 42% osalejatest ja miinimum eksamiskoori alla jäi 2 õppijat. Andmed on niivõrd ühtlased, et suurim samm on 1% parimate skooriga lõpetajate, minimaalse skooriga lõpetajate ja eksamil ebaõnnestujate osas. Autor võtab vaatlusse ka kõikidel majandusarvestuse kursusetel õppijate õpiedukuse, et analüüsida ja seostada õpiviisi mõju õpitulemustele ning otsib samade andmete erinevusi kõikide õppijate võrdluses. Andmed kajastuvad tabelis 2.5.

Tabel 2.5

Majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukus 2008-2020

Skoor / Läbijate arv	Osa- lejate arv	Läbijate osakaal	Esi- mene eksam	Esimese eksami läbinute osakaal kogu arvust	Järel- eksam	Järel- eksamile tulijate osakaal kogu arvust
100 - 90 %	299	26%	281	24%	18	35%
89 - 80 %	169	15%	164	14%	5	10%
79 - 70%	144	12%	131	11%	13	25%
Eksami läbijaid kokku	612	53%	576	50%	36	71%
Eksamil ebaõnnestunud	15	1%	51	4%	15	29%
Loobujad	528	46%	528	46%	0	0%
Osalejaid kokku	1155	100%	1155	100%	51	100%

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Kõikidel majandusarvestuste kursustel on olnud 13 aasta jooksul 1155 õppijat, kellest õpingute lõpetamisest on loobujaid kokku 528 õppijat ehk 46%, kõikide õpikursuste vaates on eksamit mittesooritanuid 15 õppijat ehk 1% õppijatest. Eksami läbinuid on kogu uuritava perioodi jooksul 612 õppijat, kellest lausa 299 õppijat saavutasid õpitulemuse skaalal 90% - 100%, mis moodustab 26% kõigist osalejatest. Eksami esmakordsel sooritusel on lävend

ületamata kogu vaadeldaval perioodil 51 õppijal ehk 4% kõikidest kursustel õppijatest, kellest järeleksam on õnnestunud 36 õppijal ning 15 õppijat on ka järeleksamil saavutanud alla 70% skoori. Saadud tulemusi võrdleb autor edasi (tabel 2.6) kolmes grupis – teoreetilise õppeviisiga kursused Majandusarvestus I, õpikeskse õpiviisiga kursused Majandusarvestus I ja kolmanda grupina võrdlusandmed kõigi kursuste Majandusarvestus I-III läbimise lõikes. Suurim erinevus suhtarvudes avaldub erinevate eksamitulemustega lõpetajate osakaalus, kui muutused avalduvad parimas ja nõrgimas skooris. See on seletatav õpikursuse raskusastmega – kergemat õppekava on maksimumtulemusele lihtsam saavutada, seetõttu erinevad ka tulemused. Kui Majandusarvestus I kiitusega lõpetajate osakaal on 36%, siis õpimaterjali raskuse kasvades ja II ja III kursuse lisandudes langes õpiedukuse osakaal esimeses, kiitusega hindegripi, 26%-ni, teises grupis 15%-ni ja kolmandas tõusis 12%-ni. Eksamil ebaõnnestujate osakaal jäi samaks, samuti 1%-ni ning kahjuks kasvas kõikide kursuste vaates 4% ka loobujate hulk. Kõige stabiilsema õpiedukuse skooriga 89%-80% läbivusskooriga moodustavad kõigis valimites 15% kuni 17% õppijatest. Kolme vaadeldava andmekogumi analüüsi tulemused erinevusi välja ei toonud ega kinnita allikate seisukohti õpiviisi ja -vormi osas (Uiboleht & Karm, 2020).

Tabel 2.6 kajastab kokkuvõtvalt kogu vaadeldava perioodi 2008-2020 kursustel õppijate andmeid kolmes õppemetoodika tegurite tunnuste grupis.

Tabel 2.6

Kursustel osalejate õpiedukuse osakaal teoreetilise ja õpikeskse õpiviisi teguri vaates

Õpiskoor	Osalejate osakaal teoreetilise õpiviisiga MA I, 2008-10	Osakaal õpikeskse õpiviisiga MA I, 2010-11	Osalejate osakaal kõikidel kursustel 2008-2020
100 - 90 %	36%	35%	26%
89 - 80 %	17%	17%	15%
79 - 70%	4%	5%	12%
Eksamil ebaõnnestunud	1%	2%	1%
Loobujad	42%	42%	46%
Osalejaid kokku	244	101	1155

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Järgmisena uurib autor õppija isikuprofiiliga seotud õpiedukuse tegureid (tabel 2.7). Suurem osa 1155st osalejast on naissoost 90% ehk 1037 õppijat ning meeste osakaal on 10% ehk 118 õppijat. Kolsaril (2019) selgub õppija soopõhise kuuluvuse tähtsus, seega on

tegemist majandusarvestuse kursustel õppijate õpitegurina käsitletav õppija sugu kui huvipakkuv õpitegur. Siinne uurimus kinnitab valdkonnas naissoost õppijate selget ülekaalu, kuid autor ei hinda sootunnust halvemaks ega paremaks, vaid hindab õpiteguri määra. Veel uuris autor kiitusega lõpetanud kursustel õppijate soolist kuuluvust ning selgus, et 64 ehk 97% edukatest lõpetajatest on naised ja vaid 2 meest (moodustab 3%) kiitusega lõpetajate kursuslaste koguarvust. Õppija isikuprofiiliga on seotud õpitegurina ka kursuste eest tasumise info, mida loetakse õppijate kohta oluliseks õpiedukust mõjutavaks teguriks. Philips (2001) leidis täiskasvanud õppija olulise õpitegurina majandusliku kindlustatuse, mis kujuneb läbi kindla ja tasuva töökoha. Kursused on kõigile õppijatele tasulised ehk tuleb tasuda ainepunktide tasu (tabel 2.1). Kursusele registreerimisel väljastatakse arve, mille võib tasuda õppija eest ka keegi teine. Pooled õppijatest, 577 isikut, maksavad oma arve ise (50%), 28% ehk 320 kursuslaste eest tasub tööandjast eraettevõtte, 165 õppija arve ehk 14% on makstud riigieelarvelistest vahenditest ning Töötukassa koolituspartnerina on kursustel osalenud 93 õppijat ehk 8% kõikidest kursuslastest. 100% edukusskooriga lõpetajatest 62% (41 kursuslast) tasub oma õpiarve ise, 27% tasub tööandjana eraettevõtte (18 õppijat), 2 juhul tööandjana riigiettevõtte (3%). Edukaid lõpetajaid on Töötukassa õppeprogrammi raames kokku 5 isikut, mis moodustab kõigist vaadeldavatest edukatest lõpetajatest 8%.

Õppija profiiliga seotud õpiedukuse ühe tegurina uurib autor kursustel õppijate elukohapõhist jaotust. Eesti suurim linn Tallinn on kursustel õppijate osas suurima osavõtjate arvuga 413 inimest, mis moodustab kõikidest osavõtjatest 36%. Tallinlastele järgnevad 206 kursuslast Harjumaalt (18%), ehk 54% kõikidest kursuslastest elavad kas Tallinnas või Harjumaal. Harjumaalastele järgneb Pärnumaa 115 kursuslasega, Tartu 85, Saaremaa 50 ja Ida-Virumaa 40. Teised maakonnad jäävad osalejate arvuga alla 40 osaleja: Võrumaalt 35, Tartumaalt 34, Läänemaalt 30, Viljandimaalt 28, Raplamaalt 25 ja Põlvamaalt 24 kursuslast. Järva-, Jõgeva-, Valga- ja Hiiumaa jäävad alla 16 inimese. Kuigi kursuse ülesehitus võimaldab iseseisvat ja asukohavälist õpet, kujuneb andmete analüüsist siiski trend, et mida kaugemal pealinnast, seda vähem õppijaid kursustest osa võtab. Kõige enam kiitusega lõpetajaid on pärit Tallinnast, kokku 20 kursuslast, järgnevad õppurid Harjumaalt (14), võrdselt 5 osalejat on Tartumaalt ja Saaremaalt pärit kursuslased ning neile järgneb kolme eduka lõpetajaga Jõgevamaa, Lääne-Virumaa ja Järvamaa. Eraldi vaatleb autor neid kursustel õppijaid, kes elavad mujal maailmas kas perekondlikel või tööalastel põhjustel. Nad arendavad oma õpikogemust, suhtlevad kaasmaalastega ning täiendavad oma ametialaseid oskusi elades ühes, õppides teises kultuuriruumis. Väljaspool Eestit elavate kursusel õppivate kursuslaste arv perioodil 2008-2020 oli 11 õppijat. Kolm kursuslast Soomest ja kolm

Inglismaalt, kaks Hollandist ning üks kursuslane õpib nii Itaaliast, Belgiast kui Luxemburist. Nelja õpiteguri gruppi jaotatud õppija profiiliga seotud tegurid leiab tabelist 2.7.

Tabel 2.7

Õppijate profiiliga seotud õpitegurite seosed õpiedukusega kolmes edukusastmes

Õpiteguri grupp / õpitegur	Kõik õppijad	Kõikide õppijate osakaal	Edukad õppijad	Edukate lõpetajate osakaal	Kiitusega 100% lõpetajaid	Kiitusega lõpetajate osakaal
Sootunnus						
Sugu: naine	1037	90%	576	94%	64	97%
Sugu: mees	118	10%	36	6%	2	3%
Tasumise info						
Tasub ise	577	50%	389	64%	41	62%
Eraettevõtte	320	28%	133	22%	18	27%
Riigiasutus	165	14%	50	7%	2	3%
Töötukassa	93	8%	40	7%	5	8%
Elukoht						
Tallinn	413	36%	296	48%	20	30%
Harjumaa	206	18%	26	4%	14	21%
Pärnumaa	115	10%	39	6%	8	12%
Tartumaa	119	10%	52	8%	5	8%
Ülejäänud piirkonnad	302	26%	199	33%	19	29%
Vanus lõpetades						
20-25	154	13%	25	4%	6	9%
26-35	419	36%	213	35%	15	23%
36-45	321	28%	214	35%	21	32%
46-55	219	19%	123	20%	23	35%
56-65	41	4%	36	6%	1	2%
66-67	1	0%	1	0%	0	0%
Lõpetajaid	1155		612		66	

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Neljanda profiiliga seotud õpitegurina vaatleb autor kursustel õppijate vanuselist jaotust. Nähtub, et kursuslasi kuni 25-35 aasta vanuseni on olnud osalejate hulgas 573 õppijat; vanusega kuni 45-55 aastat 540 õppijat ja kuni 67 aastaseid 42 õppijat. Seega on kursus olnud edukate õppijate grupis 35%-ga atraktiivne kahes vanusegrupis, 26-35 ja 36-45 eluaastat. Uurides kursustel õppijate keskmist vanust, kujuneb uuritud andmete alusel

keskmiseks õppija vanuseks 37 eluaastat. 100% skooriga lõpetajate vanuselist koosseisu analüüsid selgub, et kõige enam, 23 õppijat ehk 35% kiitusega lõpetajatest on vanusegrupis 46 kuni 55 eluaastat, sellele järgneb 21 lõpetajaga on vanusegrupp 36-45 eluaastat, moodustades kiitusega lõpetajates 32%. Alla 20 eluaasta ja üle 66 eluaasta ei ole maksimumskooriga ühtki õppijat. Üksikasjalikud hindamisskoorid esitab autor käesoleva töö lisas B. Lisa C näitab õpiedukuse infot kursuste ja õpiskooride vahemike kaupa. Eksaminandide arvu esitab autor ka õppijate osakaalu protsentidena kõikide kursuste õpihinnangutega.

Uurides meeste ja naiste eksamist loobumise osakaalu, selgub, et kui õpinguid alustab 118 meessoost õppijat, siis neist 82 ehk 69% meestest loobuvad ja vaid 36 õppijat tuleb eksamile teadmisi kinnitama. Naisi tuleb kursusele 1037 õppijat, neist vaid 44% ehk 461 õppijat loobub eksamile tulemisest ja ülikooli täienduskoolituse tunnistuse omandamisest.

Tasumise õpitegurit loobujate vaatest uurides selgus, et kõige rohkem loobujaid on riigiasutuste poolt (70%) tasutavate õppearvete õppijate osas, millele järgneb tööandjana eraettevõtte (58%) ja Töötukassa poolt (57%) makstavad õpiarved vaid protsendilise erinevusega. Kõige vähem loobujaid on isiklikult materiaalselt vastutavate ehk ise oma õpiarve tasujate seas. Elukohapõhiselt on kõige kõrgem loobumismäär Harjumaalt tulnud õppijatel (44%), järgneb Tallinn 28% ja muu Eesti 25% ga.

Vanuseline vaade näitab noorima vanusegrupi kõrget loobumismäära 84%, järgneb 26-36 vanusegrupp 49% ja 46-55 vanuses õppijad 44% loobujate osakaaluga kõigist samas vanusegrupis alustajatest. Tasumise õpitegurit loobujate vaatest uurides selgus, et kõige rohkem loobujaid on riigiasutuste poolt (70%) tasutavate õppearvete õppijate osas, millele järgneb tööandjana eraettevõtte (58%) ja Töötukassa poolt (57%) makstavad õpiarved vaid protsendilise erinevusega. Kõige vähem loobujaid on isiklikult materiaalselt vastutavate ehk ise oma õpiarve tasujate seas.

Elukohapõhiselt on kõige kõrgem loobumismäär Harjumaalt tulnud õppijatel (44%), järgneb Tallinn 28% ja muu Eesti 25% ga. Vanuseline vaade näitab noorima vanusegrupi kõrget loobumismäära 84%, järgneb 26-36 vanusegrupp 49% ja 46-55 vanuses õppijad 44% loobujate osakaaluga kõigist samas vanusegrupis alustajatest.

Vastavalt läbiviidud uuringule toetudes saab hinnata õpitegurite seoseid ka eksamist loobujate profiiliga seotud õpitegureid kogu vaadeldaval perioodil 2008-2020 aastatel, analüüsi tulemused esitletakse tabelis 2.8.

Tabel 2.8

Õpitegurite mõju 2008-2020 eksamist loobujate vaates

Õpitegur	Kõik osalejad	Kõik edukad õppijad	Loobujad	Loobujate osakaal alustajatest
Sootunnus				
Sugu: naine	1037	576	461	44%
Sugu: mees	118	36	82	69%
Tasumise info				
Tasub ise	577	389	188	33%
Eraettevõtte	320	133	187	58%
Riigiasutus	165	50	115	70%
Töötukassa	93	40	53	57%
Elukoht				
Tallinn	413	296	117	28%
Harjumaa	206	26	180	44%
Pärnumaa	115	39	76	18%
Tartumaa	119	52	67	16%
Ülejäänud piirkonnad	302	199	103	25%
Vanus lõpetades				
20-25	154	25	129	84%
26-35	419	213	206	49%
36-45	321	214	107	33%
46-55	219	123	96	44%
56-65	41	36	5	12%
66-67	1	1	0	0%
Kokku õppijaid	1155	612	543	

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Viimast õpitegurite gruppi - tagasisidest tulenevaid õpitegureid - analüüsib autor toetudes õpitegurite teoreetilisele käsitlemisele, kus on tõendatud õppimise kui protsessi ühe osana on kasutusel õppijalt tagasiside saamine, aga ka arutlemine õppimise üle ning kogutud info kasutamise võimalustes. Saadud tagasisidest saab õpetaja teha vajalikud järeldused ning saadud info põhjal on võimalik oma tööd parendada ja vajadusel muutma metoodikat (Uiboleht & Karm, 2020). Kaugkoolitusprogrammis toimuvad kõikide kursuste eksamid ühel ajal ühises ruumis, tagasisidelehe täidab kursuse lõpetaja eksamil ning annab küsimustiku eksamineerijale. Küsimustiku täitmine on vabatahtlik ja anonüümne. Eksamist loobujatel ei ole tagasisideküsimustikule vastamine võimalik olnud. Kahe viimase eksami tagasiside puudub, sest eksamid liikusid COVID-piirangute tõttu veebi ning seal 2020. aastal küsimustik puudus. Seega on küsimustikust tulenev info osaliselt lünklik, kuid siiski piisava

valimiga ning uuringus analüüsitav. Vabatahtlikule tagasiside küsimustikule on enamasti vastatud, kõige suurema vastajate arvuga on küsimus saadud teadmiste kasutamise kohta ning kõige vähem vastuseid on saadud küsimusele õppe ootuste ja tegelikkuse kohta. Tagasiside küsimustikust on valitud siinse magistritööga sisuliselt seotud küsimused ja õppijate poolt neile vastatud arvamuste vaatlusgrupp on kõik 550 vastajat 1155st õppijast. Vastustest leiame õppijate arvamused analüüsitavate õpitegurite - õppes osalemise ja õpihuvi - kohta. Autor analüüsib õppes osalemise õpitegurit läbi vastuste number 1, 3, 6 ja 5 ning õpihuvi tegurit läbi vastuste 2, 4, 7, 8, 9 ja 10. Õppes osalemine on hinnatud läbi uute teadmiste (omandasin uusi teadmisi) hindegga 4,61 kokku 517 vastaja poolt; leiti, et õppematerjalid olid iseõppimiseks sobilikud, hindegga 4,22; eksami keerukus vastas õppes omandatule hindegga 4,19 ja leiti, et eksamiküsimustest arusaamist saab hinnata 4,13ga. Autor esitab vastuste analüüsi tabelis 2.9, järjestades kõikide vastajate kõrgeima keskmise hinde saanud vastusest kuni madalama hinde saanud küsimuseni.

Tabel 2.9

Küsitluste tulemused õpihuvi ja õppes osalemise kohta 2008-2020

Õpitegur	Kõik 550 eksaminandist vastajat		
	Vastuste keskmine	Vastajaid	Vastuste osakaal
Tagasiside küsimused			
Õppes osalemine			
1. Omandasin kursuselt uusi teadmisi	4,61	517	94%
3. Kursuse materjalid on iseõppimiseks sobivad	4,22	515	94%
6. Eksami raskusaste vastas õppe-materjalidele ja konsultatsioonis omandatule	4,19	503	91%
5. Eksamiküsimused olid arusaadavad	4,13	512	93%
Õpihuvi			
2. Kasutan omandatud teadmisi oma töös	4,14	516	94%
8. Soovitan kursust oma kolleegidele	4,12	514	93%
9. Kursuse hinna ja kvaliteedi suhe on väga hea	4,03	513	93%
10. Ootused õppe kohta vastasid tegelikkusele	4,01	343	62%
7. Soovin jätkata kaugkoolituses	3,77	507	92%
4. Õppisin piisavalt ja süstemaatiliselt	3,49	512	93%

Allikas: kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuste tagasiside küsitluste andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Õpihuvi peegeldavad küsimused pälvisid vastajatelt mõnevõrra kasinamaid hinnanguid – omandatud teadmiste kasutamist oma töös hinnati 4,14 palliga; soovitusi

kolleegidele pidas väärt ideeks 514 õppijat hindega 4,12; hinna-kvaliteedi suhtega oldi enamasti nõus, keskmine hinnang 4,03; ootused õppele said hinde 4,01 ning enesehinnanguna oma õppimise kohta andsid 512 õppijat hinde 3,49. Vastuseid on andnud õppijad, kes on osalenud eksamil, olenemata õpiedukusest. Esitatud väide „Ootused õppe kohta vastasid tegelikkusele“ kogus vaid 62% vastajate hinnangu 4,01 keskmise hindena, kuid vastajate madal osakaal võib autori hinnangul näidata, et vastajad ei soovinud teatud põhjustel küsimusele vastata – põhjuseks võis olla, et kaugkoolitusprogrammis läbiviidav täiendusõppe õpivorm oli siiski erinev sellest, mida õppima tulnud täiskasvanu eeldas.

Autor vaatles tagasisidelehtede alusel kogutud andmeid ka laiemalt õpiedukuse tegurite vaates tabelis 2.10. Selgub, et 28 juhul (5% kõikidest vastajatest) märgiti, et õppija soovib samas õpivormis edasi õppida majandusarvestust ning et enamasti kasutas õppija konsultatsioonivõimalust klassis (268 vastajat ehk 49%) ning vastajate hulgas oli ka 18 õppijat (3%), kes ei kasutanud ühtegi konsultatsioonivõimalust.

Tabel 2.10

Eksamijärgse tagasisideküsimustiku vastused 2008-2020

Küsimus	Vastused, teema	Kõik vastajad	Vastajate osakaal
Millisest õpiteemadest oled edaspidi huvitatud?	Majandusarvestus, järgmine aste	28	5%
Konsultatsioonidest osavõtt	Konsultatsioon klassis ja veebis	205	37%
	Konsultatsioon klassis	268	49%
	Konsultatsioon veebis	19	3%
	Ei kasutanud üldse konsultatsioone	18	3%
Õppetasu maksja	Tasub oma arve ise	303	55%
	Tasutakse minu eest	212	39%
Sain infot õpivõimaluse kohta	Kolleegilt, juhilt, siseveebist	43	8%
	Otsisin ise veebist	280	51%
	Avalik reklaam	13	2%
	Tartu Ülikooli reklaam	53	10%
	Mujalt	303	55%
Õppija läbitud kursus	Majandusarvestus I	199	36%
	Majandusarvestus II	36	7%
	Majandusarvestus I+II	306	56%
	Majandusarvestus III	9	2%

Allikas: kaugkoolitusprogrammi tagasiside küsitluste andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Vastajatest tasus ise oma õppearve 303 vastajat ehk 55%, tasutakse õppija eest (puudub teave, kes täpsemalt) 212 juhul ehk 39%-l ning sellele küsimusele ei vasta 35 õppijat ehk 6%. Küsimustiku vastustest selgus, et õppima tuldi sellele kursusele enamasti seetõttu, et õppija vajab teemaga sobivat täienduskoolitust ning 51% õppijatest otsis ise vastavat õppimise võimalust. Eksamile tulijatest vastas tagasiside küsimustikule 100% I kursusel õppijatest, 92% II kursusel õppijatest, liitkursusel õppijatest on vastuste osakaal 93% ja 15% III majandusarvestuse kursustel eksamile tulijatest.

Käesoleva magistritöö raames oli autoril eesmärgiks leida Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuste lõpetajate õpitegurite ja õpiedukuse vahelised seosed. Autor analüüsis siinse töö teise peatüki kolmandas alapeatükis kursustel õppijate õpitegureid, keskendudes edukate lõpetajate õpiedukust mõjutavatele teguritele.

2.4 Uuringu järelused

Siinse magistritöö teise peatüki neljandas alapeatükis esitab autor tuginedes teoreetilistele käsitlustele ja läbiviidud uuringule omapoolsed teooriaga seotud järelused majandusarvestuse kursustel leitud õppijate õpiedukust mõjutatud õpitegurite seostena.

Õpimetoodiliste õpitegurite - õpiviisi ja õpivormi - analüüsi läbiviimine toetus tagasiside küsimustele. Majandusarvestuse kursuste läbiviimisel on kasutatud 2008-10 teoreetilist õpiviisi, 2011-20 õpikeskset õpiviisi. Uuritud allikad (Uiboleht, 2019; Barnett & Guzmán-Valenzuela, 2017; Postareff, Katajavouri, Lindblom-Ylänne & Trigwell, 2008) on leidnud, et täiskasvanukoolituses määrab õppeprotsessis saadud teadmiste taseme õpikeskse õpiviisi (Uiboleht & Karm, 2020) rakendamine, õpetamise komponendid ja tagasiside analüüsimine. Analüüsis selgus, et kõikide kursuste õpiedukad jäävad osalejate seast (tabel 2.3) õpiskoori 50% ja 58% vahemikku, kus I kursusel on edukate lõpetajate suurim osakaal 58% teoreetilise õpiviisiga õppel, millele järgneb 56% osakaaluga I kursuse õpikeskse õpiviisiga kursus. Kõigi hilisemate kursuste (II, I+II, III) edukate lõpetajate osakaal õppijatest jäi 50% ja 54% vahemikku. Uurides sama kursuse kahe erineva õpiviisi mõju õpitulemustele, selgus, et muutused ei ole märgatavad, vaid jäävad 1% piiresse (tabel 2.4) ja märkimisväärseid erisusi erinev õpiviisi rakendamine ei ole edukusele toonud. Võrdlusse võeti ka (tabel 2.6) kõik 2008-2020 õppijad, kuid ka siin suuri erinevusi ei ilmnenu. Teoreetilistele allikatele (Kuurme, 2011) toetudes uuringus eeldatud õpitulemuste muutuste puudumist selgitab autor ühiskondlike muutustega, kui õppijate sotsiaalsed võimalused võisid ettenägematult ootamatult teiseneda ning kui erinevatel põhjustel oli kursustel õppijatel soov lõpetada õpingud tunnistusega. Pärast 2007 aastal alguse saanud majanduskriisi tõusis

inimestel finantskirjaoskuse täiendamise huvi. Enesearendus ja uute teadmiste omandamise soov vaid kasvas, maailm arenes ja elukestev õpe muutus olulisemaks kui kunagi varem. Zmeyov (1998) toob välja, et täiskasvanud õppija on mõjutatud ümbritsevast keskkonnast ja elukorraldusest ning Kuurme (2011) leiab, et muutuvatel aegadel vajab täiskasvanu uusi oskusi ning tema motivatsioon õppida on kõrgem. Antud perioodi õpiviiside võrdlus on autori hinnangul liiga paljude erisustega, liiga lühike ning järeldusi teoreetilise õpiviisi edukamaks tunnistamise ning märkimisväärsete erinevuste märkimiseks on nendelt vaadeldavatelt andmetelt ebakorrektnete, kuid allikate andmetega erinemine uuringu tulemustega on olemas. Küll aga saab autor järeldada, et õpikeskne õpiviis õigustab täiskasvanud õppija häid õpitulemusi, olenemata muudest õpiedukuse teguritest. Uibolehe ja Karmi (2020) uurimuses ilmnis läbiviidud kvalitatiivse analüüsiga, et täiskasvanud õppijad ei tunneta sageli erinevate õppeviiside põimumist õppimist raskendava asjaoluna, vaid leiavad, et keeruliseks teeb õppe ebatäpsete ja üldiste tööjuhendite ja arusaamatuks jäänud ootused nende osas. Uuring ei kinnitanud õpikeskse õpiviisi rakendamise seotud paremate õpitulemuste saavutamist, kuid põimitud õpiviis (Uiboleht & Karm, 2020) kursuse õpimeetodina on põhjendatud ja näitab häid õpitulemusi ka siinses töös. Õpiviisi kui õpiedukuse teguri analüüsil ei ilmnunud erinevusi, kuna teoreetilise käsitlusega õpivormi kasutati väga lühikest aega ning see ei toonud välja eeldatavaid erinevusi. Täpsemad põhjuseid allikate ja empiiriliste erinevuste ilmnemise kohta saaks kindlaks teha uues majandusarvestuse kursuste õpiviisi rakendamisel uurimuses. Täiskasvanute õpisoovi saab heaks kiita ja tunnustada, kuid selles segmendis peaks pühenduma kaasaegse ja tunnustatud õppijakesksele õpiviisile ja õppetöö peab olema dünaamiline.

Õpitegurite grupp, mille info ilmnis autorile tagasiside küsimustiku analüüsist, andis uuringus samuti huvipakkuvat infot. Tagasiside saamine ja tõlgendamine aitab õpiedukuse tõstmisele (Uiboleht & Karm, 2020) kaasa, kui õpiviisi ja õpijuhiste osas on õppijal täpsed teadmised. Tagasisidest selgus, et majandusarvestuse kursusel õppijad hindasid oma õppimise aktiivsust 5-pallisüsteemis keskmise hindega 3,49. Oluline on süveneda õppija vajadustesse (Zmeyov, 1998) ning on vaja leida parim viis õppematerjali huvitavaks ja sisutihedaks edastamiseks – õppe paindlikkus (Jarvis, 2009) ja kohanemine õppijate vajadustega (Dana, 2016) aitab kaasa heade õpitulemuste saavutamisele. Siinne magistratöö kinnitab allikate (Uiboleht, 2019; Cocks et al., 2002; Jarvis, 2009; Zmeyov, 1998; Mayer, 2004; Kuurme, 2011; Dana, 2016; Sedikides et al., 2001) poolt tõestatud õpiviisi olulisust ning õppija ja õpetaja omavaheliste sotsiaalset laadi (Cocks et al., 2002) suhete olulisust. Saadud tulemuste kõrvutamine teoreetiliste lähtekehtadega ei toonud teiste õpitegurite

analüüsid esile olulisi vasturääkivusi, vaid kinnitasid esialgseid teoreetilisi lähtepunkte (tabel 2.9 ja 2.10) – kus 89% vastajatest osalesid seminaridel ja hindasid keskmise hindega 4,19 õppe raskusastet sobivaks.

Järgmise õpitegurite grupi - õppija profiiliga seotud õpitegurite - analüüsis selgus, et õppija vanus, elukoht, sugu ja õpiarve tasumine mõjutavad õppija õpiedukust. Kittus (2019) märgib õppija ajaressursi, elukoha ja ametikoha seotust õpitulemustega. Õppija elukoha andmete ja õpiedukuse analüüs näitas, et selle kursuse raames on enim õppijaid kõigil kolmel vaadeldaval grupil Tallinnast ja Harjumaalt - kokku 54% kõigist osalejatest, 36% edukatest lõpetajatest ning 51% kiitusega lõpetajatest (tabel 2.7). Kuna kool asub Tallinnas ja virtuaalõpe sai hoo sisse alles 2020 aastal, siis Tallinna ja Harjumaa seos õppijate õpiedukusega oli eeldatav ning sai kinnituse siinse uuringuga. Edukate lõpetajate seas on kaks vanusegruppi – 26-35 ja 36-46 eluaastat – kus osakaal on 35%. Loogma (2014) ja Tikerpuu (2017) seovad õppija töökoha ja õpiasutuse, pidades oluliseks õpikohaks nii töökohapõhist õpet kui ka õppimist akadeemilises õppes. Samale järeldusele jõudis ka Philips (2001) – nii teoreetiline kui praktiline õpe on olulised tänapäevases majanduskeskkonnas, kus õppija majanduslik kindlustatus aitab kaasa heade õpitulemuste saavutamisele. Siinses uuringus selgus, et pooled osalejatest tasuvad ise oma õpiarve, kuid edukate lõpetajate vaates moodustub 64% ise maksvatest õppijatest, ja 36% edukate lõpetajate õpiarve tasujaks on eraettevõtte (22%) või riik (14%). Õppijate õpiedukust on uuritud (Kolsar, 2019) ka soolise kuuluvuse teguri osas ning Eestis on erinevates valdkondades tuvastatavad erinevad soopõhised edukusnäitajad. Siinses uurimuses selgus seos teooriaga väga selgelt – arvestusala on Eestis ajalooliselt naiste valdkond, ning uurimus kinnitab – kõikidest alustajatest 90% on naised, edukaid lõpetajaid 94% ja kiitusega lõpetajate osakaal 97%. Siin uurimuses osutus õpiedukaks keskmiselt 35 aastane Tallinnas elav naine, kes tasub ise oma õpiarve. Traditsiooniliselt on majandusarvestuse alased ametipositsioonid hõivatud naiste poolt. Siinne uurimus kinnitab valdkonnas naissoost õppijate selget ülekaalu, kuid autor ei hinda õpitegureid heaks või halvaks, vaid hindab õpiteguri seost õpiedukusega. Eksamist loobujate õpitegurite analüüs (tabel 2.8) aga näitas, et kõige vähem loobub tunnistuse omandamisest 55-65 vanusegrupis olev Tartumaalt õppima tulnud naisterahvas, kes maksab oma õpiarve eest isiklikust eelarvest, mis kinnitas omakorda õpieduka profiili seoseid. Autor leidis, et täienduskoolituses õppija on seotud nii sotsiaalsete, majanduslike kui isiklike aspektidega. Teoorias kirjeldavad allikad erinevaid õpiaspekte, mida käesolevas töös käsitletakse õppija õpiedukuse teguritena (tabel 1.1). Autor koostas vastavalt allikatelt kogutud infole ja läbiviidud uuringust leitud seostele kokkuvõtva tabeli 2.11.

Tabel 2.11

Analüüsiga leitud õppija õpitegurite ja õpiedukuse seosed

Õpitegur	Profiiliga seotud tegurid	Tagasisidest tulenevad tegurid	Õppemethodika tunnuste tegurid
Vanus	35		
Elukoht	Tallinn		
Sugu	naine		
Õppearve maksja	ise		
Õppes osalemine		aktiivne	
Õpihuvi		kõrge	
Õpiviis			põimitud õpiviis
Õpivorm			kombineeritud

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed, tagasiside küsitluste andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Kaasaegne täiskasvanud õppija on teadlik õppija, kellele on oluline õppeasutuse maine ja – keskkond, mis tagavad õppijale mugava õppeprotsessi ning turvalise õppekeskkonna dünaamilise ja kohanduva õppeainega. Õppija valib ise oma õppimise asukoha ja õppeasutuse, ta võtab osa nii klassi- kui veebiõppest. Õppija sugu, elukoht ja vanus on olulised tegurid õppija suurepärasele eksamitulemusele, ka õppija isiklik majanduslik huvi viib enamasti eksamini. Õpiteguritel on oluline osa õppija heade õpitulemuste saavutamises. Üksiku õppija seisukohast on oluline, millises sotsiaalses positsioonis on õppija – kas tal on õpingute jaoks perekonna tugi ehk kas tal jagub huvi ja aega õpinguteks ja kas ta suudab oma õpingute eest tasuda. Need tegurid mõjutavad eriti naissoost õppijate õpitulemusi. Erasiku tasandil õppija jaoks on oluline ka õppe paindlikkus ja õpikeskne õpiviis, et säiliks motivatsioon ja huvi õpingute lõpetamise vastu.

Eesti riiklik seisukoht (OSKA, 2016; HTM, 2014) hindab täiskasvanuhariduse olulise aspektina kaasaegse tööturu tingimustes lõpetatud täienduskoolituse kohta tunnistuse omandamist, kuna tunnistus garanteerib teatud oskuste ja teadmiste olemasolu potentsiaalsele koostööpartnerile või tööandjale, et ametipositsioonile konkureerival inimesel on teatud garantii teadmiste osas. Siinsest analüüsist selgus, et õppijad ise tunnistuse saamist nii oluliseks ei pea ning loobuvad pärast õppeprotsessi läbimist eksamit andmast ja tunnistust omandamast. On märkimisväärne, kuidas eduka õppija profiil kujuneb kursustel õppijate hulgast mõne vaadeldava teguri osas selgelt (naine; Tallinn; ise maksja; õpiaktiivsus) mõne osas hajusamalt (vanus; õpivorm) välja. Edukas on käesoleva analüüsi põhjal tunnistusega kinnitatud teadmistest huvitatud majandusarvestuse kursuse õppijana keskealine Tallinnas

elav naine, kes on huvitatud enesearengu huvides kombineeritud õppevormis oma tööjõuturu konkurentsivõime parandamisest. Magistritöö autor saab kokkuvõtvalt uuringu tulemustele toetudes järeldada, et Tartu Ülikooli majandusteaduskonna täienduskoolituse majandusarvestuse kursustel avaldusid järgmised seosed õppija profiiliga:

- õppijatest 36% tuleb Tallinnast ja 18% Harjumaalt, õpiedukad on tallinlased (48%);
- kõige enam õppijaid on 26-35 aastaste vanusegrupis, eksamist loobub vanusegrupis 20-25 aastat 84% õppijatest ning 26-35 vanusegrupis 49% osalejatest;
- isiklik õpihuvi on seotud majandusliku teguriga - 64% edukatest õppijatest (ja 62% kiitusega lõpetajatest) tasub ise oma õpiarve, riigiasutuste poolt tasutud õppijatest on edukaid lõpetajaid vaid 7% (kiitusega lõpetajaid on nende seas vaid 3%);
- majandusarvestuse kursustel alustab õpinguid 90% naisi ja 10% mehi, edukateks õppijateks osutub 94% naisi ja 6%, mehi;
- eksamile tulekust loobub 69% alustanud meestest ja 44% alustanud naistest;
- 47% õppijatest loobuvad pärast õppeprotsessi läbimist eksamit andmast ja tunnistust omandamast, nende jaoks on tunnistusest olulisem isiklik areng;
- eksamist loobujate osakaal on kõrgeim riigiasutuste poolt tasutavate õpiarvete osas (70%), Töötukassa kliente loobub eksamist 57% õppijatest, kusjuures ise õpiarvete tasujate seast loobub eksamineerimisest vaid 33% õppijaid;

seosed kursuste õpimetoodika osas:

- õppija vajab täpseid õpijuhendeid, hindamispõhimõtete tutvustamist ja paindlikku õpikorraldust – kui tingimused on täidetud, hindab õppija õpiviisi, materjalide selgust ja juhendamist keskmiseks hindega 4,19 viiepalli süsteemis;
- majandusarvestuse kursused on kujundatud kombineeritud õppevormina, kus eduka kursuse lõpetamise korral saab õppija Tartu Ülikooli tunnistuse, kiitusega tunnistus väljastatakse 100% skooriga lõpetajale - edukaid lõpetajaid on 53% kõigist õppijatest, neist kiitusega lõpetajaid 6%;
- teoorias saavutatakse parimad tulemused õpikeskse õpiviisiga, empiirilises osas see väide otseselt kinnitust ei leidnud – läbiviidud analüüsiga õpiedukuses muutusi ei esinenud – edukaid õppijaid oli teoreetilise õpiviisiga 57% osalejatest, õpikeskse õpiviisiga saavutati samaväärne 57% tulemus;

ning seosed õppekorraldusliku protsessi ja õpihuvi osas:

- inimesed ise otsivad õppimisvõimalusi ja omale huvipakkuvaid täienduskoolitusi - 51% õppijatest leidis ise majandusarvestuse kursuse ja vaid 2% vastajatest tekkis kursustel osalemise otsus tänu avalikule reklaamile;
- õppiija soovib tunnistusega kindlustada oma konkurentsivõimet tööturul – keskmine hinne 4,14 anti kursustelt saadud uute teadmiste kasutamise kohta oma töös, kuid keskpäraselt hinnati oma iseseisvat õpet, keskmise hindeg 3,49 – õppimisest olulisem on tunnistuse omandamine;
- lihtsamal õppekursusel I+II on edukaid lõpetajaid rohkem kui raskemal õppekursusel III – kursuse I+II sooritavad eksami edukalt 99,9% osalejatest, III kursusel 86% eksamile tulijatest.

Autor leidis uuringuga huvipakkuvaid seoseid õpiviisi tegurite ja õpiedukuse osas, mis võimaldab teha ettepanekuid majandusarvestuse kursuse parendamiseks. Läbiviidud uuringu tulemustele toetudes esitab autor kaugkoolitusprogrammi programmijuhile järgmised ettepanekud majandusarvestuse kursuste arendamiseks:

- viia läbi ja analüüsida õppeperioodil viimase õpiseinari ajal eraldi rahulolu küsitlus, kus uuritakse õppijate eksamil osalemise või loobumise põhjuseid, sest on teada, et suurem osa õppijaid osaleb seminaridel, kuid siiski 47% alustajatest loobub täienduskoolituse tunnistuse omandamisest. Küsitlusest saadud info aitab muuta õppetööd paindlikumaks;
- uurida edaspidi täpsemalt õpiedukate ootuseid kursuste läbiviimise osas – tagasiside küsimustikus vastati märkimisväärselt vähem ja madalamalt hinnangule „Ootused õppe kohta vastasid tegelikkusele“ - ja leida kehtiva täienduskoolituse korralduskava ning õppijate eelduste ja ootuste erinevus;
- täiendada eksamijärgse tagasiside küsimustikku – esitades elektroonilise küsimustiku majandusarvestuse kursusel õppijale, küsides täpsustavaid küsimusi õpiootuste ja nende täitmise, õppimise aktiivsuse ja õppijate ametikoha kohta küsimusi – leidmaks täpsustatud andmed igapäevase majandusarvestuse alase õppe ja tööga seotud küsimuste lahendamiseks.

Magistritöö teine peatükk andis ülevaate Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukust mõjutavate õpitegurite seoste uuringust. Siinse magistritöö teise peatüki neljandas alapeatükis esitas autor läbiviidud uuringu järeldused.

Kokkuvõte

Täiskasvanuharidus ja täienduskoolitus on ühiskonnas soositud. Riik peab elukestvat õpet oluliseks, toetab täiskasvanud õppija individuaalset arengut ja hindab tööjõuturu osaliste konkurentsivõime tagamiseks paindlikkust ja pidevat arengut üle riigi igas vanusegrupis. Täiskasvanud õppija leiab huvipakkuvad enesearenduse ja õppimise võimalused ning kohandab õppimise oma era- ja tööellu sobivalt. Täiskasvanud õppijat huvitavad nii täiesti uued õpivaldkonnad kui ka seniste teadmiste ja oskuste täiendamine.

Alates 2008 aastast tänaseni pakutakse Tartu Ülikooli majandusteaduskonna Tallinna esinduses „Rahanduse, projektitöö, kinnisvara ja õiguse kaugkoolitus“ programmi (siinses töös: kaugkoolitusprogrammi) raames täienduskoolituse kursust „Majandusarvestus“ I, II ja III (siinses töös: majandusarvestuse kursus). Läbiviidavad majandusarvestuse kursused pakuvad võimalust täiskasvanud õppijatel omandada uusi teadmisi ja oskusi finantsvaldkonnas. Õppima saab tulla iga täiskasvanu, õppimise ajal ei pea olema Tartu Ülikooli statsionaarse- või kaugõppe tudeng. Muutuvate seaduste ja praktikaga arvestades hoitakse kursust ajakohasena, õppija saab majandusarvestusest faktitäpse käsitlemise vastavalt Eesti finantsaruandluse standardile.

Siinne magistritöö uuris majandusarvestuse kursustel 2008-2020 õppijate profiiliandmetest, tagasisidest ning õppemetoodikast tulenevaid õpiedukust mõjutavaid õpitegureid ja leidis vastavad seosed. Töö aktuaalsus seisneb täienduskoolituse olulisuses kaasaegses ühiskonnas. Eesti on avatud majandusega riigina pidevas arengus ning vajadus haritud töötajate järele ei katke. Täiskasvanu õpib elukestvalt, täiendades end selliste oskuste ja teadmistega, mille kohta varem võis tal vajadus puududa, kuid mille õppimine on täna juba vajalik.

Uurimistööks kogus autor andmeid kursustel õppijate kohta, valis välja olulisemad õpitegurid, analüüsis kogutud andmeid ja leidis õpitegurite poolt mõjutatud seosed saadud uurimistulemuste ja õpiedukuse vahel. Uurimistöö piiranguna arvestas autor andmete analüüsi tõlgendamisel valimi konkreetisust, mistõttu tulemused on spetsiifilised ja ei pruugi laieneda teistele täienduskoolituse kursustele. Autor näeb tulevikus võimaliku uuringusuunana korrata samalaadset uurimust laiema fookusrühmaga, et leida täienduskoolituste õpiedukust mõjutavate õpitegurite seoseid laiemalt kui ühe kursuse vaates.

Autor andis magistritöös ülevaate täienduskoolituse vajalikkusest ja teoreetilisest õpiedukuse hindamise määratlemisest, aga ka teoreetilistest õpiedukust mõjutavatest teguritest, tuginedes käsitletud allikatele. Seejärel analüüsis autor majandusarvestuse kursustel õppinute õpitegureid ning uuris õpitegurite seoste mõju õppijate õpiedukusele.

Leitud uurimistulemuste ja teoreetiliste seisukohtade sünteesimisel avaldas autor järeldused majandusarvestuse kursustel õppijate õpiedukuse tegurite seoste mõju kohta läbi õpitulemuste skoori.

Et uurida täienduskoolituse õpitegurite mõju õpiedukusele, jagas autor vaadeldavad tegurid kolme vaatlusgruppi: õppija profiiliga, õpimetoodikast ja tagasiside küsimustikust tulenevad õpitegurid. Esimese grupi moodustavad täiskasvanud õppija isikuprofiiliga seotud tegurid – õppija vanus, elukoht, sugu, tasumise info. Teoorias kirjeldatakse õppijate isiklike elukorralduslike aspektide seotust õpitulemustega, oluliseks peetakse nii töökohapõhist õpet kui ka õppimist akadeemilises õppeasutuses, sest õppija majanduslik kindlustatus ja tööturul paiknemise positsioon aitab kaasa heade õpitulemuste saavutamisele. Teise õpitegurite grupi – õpihuvi ja õppes osalemine - moodustavad õppijate tagasisidest tulenevad tegurid. Täiskasvanud õppija õpiedukus on seotud õppija isikliku sooviga end arendada, kellegi teise huvides tänapäeval enam ei õpita ning õppeasutuse kohanemine õppija vajadustega ja sotsiaalset laadi sujuv suhtlus on õppes osalemist mõjutav tegur. Oma senise tööalase kvalifikatsiooni täiendamine või uute teadmiste omandamise soov on õpitegurid, mis on õpitulemustega otseselt seotud. Kolmanda grupi moodustavad õppemetoodikaga seotud õpitegurid – õpiviis ja õpivorm. Õpikeskse õpivormi rakendamine toob täiskasvanuhariduses kõrgemad õpitulemused - oluline on õppekorralduse paindlikkus, õppija vajadustega arvestamine ning õppijale esitatud õpieesmärkide ja õppega seotud kohustuste selge edastamine. Õppimise edukuse tagab õppijapoolne aktiivsus, kui õppija on olnud õppimisel aktiivne ja võtnud vastu pakutavad teadmised. Tagasiside küsimine ja vastuste tõlgendamine aitab õpiedukuse tõstmisele kaasa, sest selguvad vastuolud õppijate ootuste ja õpivormi osas ning kaalutletud muutuste rakendamisega on võimalik õpet parendada.

Uuringus ei leidnud ainsana kinnitust teoreetilises käsitluses kirjeldatud õpiedukuse seos õpiviisi rakendamisega, mis võib aga olla autori hinnangul mõjutatud mitmetest teguritest: majandusarvestuse kursustel rakendati teoreetilist õpiviisi lühiajaliselt; oli majanduslanguse järgne aeg, kui täienduskoolitusel osalejad olid teadlikud oma õpivajadustest ning ei vajanud selle kinnituseks tunnistust; vaatamata seminaride teoreetilistele läbiviimistele oli õpikeskkond ja õpiviis siiski põimitud, paindlik ja õppijasõbralik. Teoorias on kinnitatud õpiviisi ja õpijuhiste seos õpitulemustele - õppija rahulolu tõuseb, kui talle esitatud juhised ja nõudmised on arusaadavad. Teiste uuritud õpitegurite analüüsil saadud tulemuste kõrvutamine teoreetiliste lähtekohtadega ei toonud esile vasturääkivusi, vaid kinnitasid teoreetilises osas käsitletud seisukohti. Analüüsil ilmnas seosena asjaolu, et kui õppijale on teada antud selged õpijuhised ja õpinõudmised, on tema

täienduskoolituse rahulolu keskmine hinnang kõrgem. Huvipakkuvana avaldus ka seos õppijate osas, kes ise tunnistuse saamist oluliseks ei pea ning loobuvad kohe pärast õppeprotsessi lõppu eksamist ja tunnistuse omandamisest, neid on enim riigiasutuste ja Töötukassa poolt õppima saadetute seast. Kõige vähem katkestab õpinguid ise oma õpiarve maksvaid keskeas naissoost õppijaid. Edukas õppija tuleb pealinnast, leiab ise veebiotsinguga omale vajaliku kursuse, sooritab eksami edukalt, hindab õpingute käigus omandatud teadmisi kõrgelt ning on huvitatud tingimuste sobides edasistest õpingutest. Edukas õppija leiab, et ta õppis piisavalt ja sai uusi teadmisi ning et õppematerjal ja eksami raskusaste on omavahel tasakaalus.

Uuringus selgus, et kõige kõrgemalt hindavad kursustel õppijad uusi omandatud teadmisi, kuid ootused õppe kohta ei ühtinud alati tegeliku õpiprotsessiga. Tänapäeval ei ole enam võimalik (millegi) lõplik ära õppimine, täiskasvanute õpivajadus kohaneb vastavalt meid ümbritseva majanduskeskkonnaga. Kindlasti on oluline õppija kindlustatus ja lähedaste tugi, mis omakorda innustavad täiskasvanud õppijat enesetäiendusele - õppijasõbralikkus õhkkonnas antakse õppija poolt õpiprotsessile hea hinnang ning positiivsed õpikogemused soodustavad oskust ja tahet õppijal kasutada omandatud teadmisi oma töös.

Kokkuvõtvalt soovib autor uuringu järeldustele toetudes teha kaugkoolitusprogrammi projektijuhile ettepaneku uurida täienduskoolituses õppijate rahulolu õpiviisi ja õpiisu kohta ka õpiprotsessi keskel, täiendada tagasisidelehtede küsimustikke täiskasvanud õppijate tegelike ja ootuste erinevuse kohta ning uurida täpsemalt majandusarvestuse kursustel õppijate õpiootusi ning ka põhjuseid, miks loobutakse eksami sooritamisest.

Edasisi uuringuid täienduskoolituse õpiedukust mõjutavate õpitegurite leidmisel oleks sobilik läbi viia ka teiste kaugkoolitusprogrammi kursuste osas.

Viidatud allikad

1. Barnett, R. & Guzmán-Valenzuela, C. (2017). Sighting horizons of teaching in higher education. *Higher Education*, 73, 113–126. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1080/0729436042000235382>
2. Cooks, A., Hackney, D., Jackson, S., Stevens, C. & Zumwalt, D. (2002). *A humanistic approach to adult education: Learning from The Inside Out*. Retrieved from:
<https://scholarworks.iupui.edu/bitstream/handle/1805/432/Cooks,%20A..pdf?sequence=1>
3. Dana, F. N. (2016) *Süvitsi tegevusuuringust*. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus
4. Dwivedi, K. N. & Gardner, D. (1997). *Theoretical perspectives and clinical approaches*. In K. N. Dwivedi (Ed.) *The therapeutic use of stories*. London: Routledge, 19-41
5. Eesti elukestva õppe strateegia 2020. (2014). Haridus- ja Teadusministeerium. Retrieved from: <https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>
6. Eesti üldhariduskoolides kasutatavad hindamissüsteemid. Lõpparuanne. 2018. Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE. Retrieved from:
https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/hindamine_lopparuanne_15.okt_loplik.pdf
7. Erelt, T. (2014) Hariduse ja kasvatus sõnaraamat. Eesti Keele Sihtasutus. Retrieved from:
<http://www.eki.ee/dict/haridus/index.cgi?Q=hindamine&F=M&C06=en>
8. Haridus- ja Teadusministeerium, Üliõpilaste hindamine (2014). Retrieved from:
<https://www.hm.ee/et/uliopilaste-hindamine>
9. Jarvis, P. (2008). Learning to be. From east and west. *Asia Pacific Education Review* 10 (2), 291-297.
10. Jarvis, P. (2009). Lifelong learning and globalisation: towards a structural comparative model. In R. Cowen, A. M. Kazamias (Eds.). *International Handbook of Comparative Education*. Dordrecht: Springer, 601-617.
11. Juhendmaterjal täienduskoolituse pidajale. Koostajad Toom, A., Jalak, K. & Ruus, E. Haridus- ja Teadusministeerium. 2018. Retrieved from:
https://www.hm.ee/sites/default/files/juhendmaterjal_veebilehele_0.pdf
12. Jõgi, L. & Krabi, K. (2011). *Raamat õppimisest. Õppides täiskasvanuks – õppimine erinevates perspektiivides*. Tallinna Ülikooli Andragoogika osakond, Tallinn.
13. Kittus, K. (2019). Uurimik. *Täiskasvanud õppijate toimetulekustrateegiad tasemehariduses täiskasvanute gümnaasiumite näitel*. Retrieved from:
http://andragoogika.tlu.ee/?page_id=1158

14. Kolsar, K. (2019) Tartu Ülikool, magistritöö. *Õpilase soo mõju funktsionaalse lugemisoskuse hindamisele gümnaasiumiastme emakeeleõpetuses*. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10062/64162>
15. Kuurme, T. (2011). *Raamat õppimisest. Õppides täiskasvanuks – õppimine erinevates perspektiivides*. Tallinna Ülikooli Andragoogika osakond, Tallinn 203 lk. Lk 166
16. Leppik, K. (2020) *Õppekava koostamise põhimõtted täiskasvanute koolitaja koolituses*. Tallinna Ülikool, Andragoogika osakond. Retrieved from: http://andragoogika.tlu.ee/?page_id=1226
17. Loogma, K. (2004). *The meaning of learning at work in adaption to work changes: abstract*; 12. Tallinna Pedagoogikaülikooli sotsiaalteaduste dissertatsioonid: analüütiline ülevaade. Tallinna Ülikool, doktoritöö. Retrieved from: <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:11139>
18. Mayer, R. E. (2004). *Should there be a three-strikes rule against pure discovery learning? The case for guided methods of instruction*. American Psychologist, 59 (1): 14–19. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.59.1.14>
19. Ojakivi, M. 07.08.2002 artikkel „Õpimaias ametnik trügib avatud ülikooli“ *Postimees*. Retrieved from: <https://www.postimees.ee/1956497/opimaias-ametnik-trugib-avatud-ulikooli>
20. Philips, K. (2001) Doktoritöö. *The Changes in Valuation of Human Capital during the Transition Process in Estonia*. Tartu, Tartu Ülikooli kirjastus <http://hdl.handle.net/10062/43590>
21. Postareff, L., Katajavouri, N., Lindblom-Ylänne, S. & Trigwell, K. (2008). Consonance and dissonance in descriptions of teaching of university teachers. *Studies in Higher Education*, 33(1), 49–61. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/03075070701794809>
22. Ruul, T. (2008) Testimine e-õppes. Retrieved from: <https://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/test/index.html>
23. Sedikides, C. & Brewer, M. (Eds.) (2001). *Individual Self, Relational Self, and Collective Self*. Philadelphia: Psychology Press. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12646-011-0059-0>
24. Sõmer, K. & Rosenblad, Y. Sihtasutus Kutsekoda OSKA. (2016). *Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: arvestusala*. Uuringu terviktekst. Retrieved from: <https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Arvestusala-Raport-sisukorraga.pdf>

25. Zmeyov, S. (1998). Andragogy: origins, developments and trends. *International Review of Education* 44 (1), 13-108.
26. Tallinna Ülikool, hindamissüsteem. Retrieved from: <https://www.tlu.ee/oppeosakond-1/hindamissusteem>
27. Tikerpuu, M. (2017). *Õppimist võimaldavad tegurid kutseõppe töökohapõhises õppevormis*. Tartu Ülikool, magistritöö. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10062/57413>
28. Tugim, V. (2012) *Üliõpilaste kõrgkoolis õppimise ajal töötamise seos edukusega tööturul*. Tartu Ülikool, magistritöö. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10062/28546>
29. Täiskasvanuharidus. Haridus- ja Teadusministeerium. Retrieved from: <https://www.hm.ee/et/eesmargid-tegevused/taiskasvanuharidus>
30. Täiskasvanute koolituse seadus. Vastu võetud 18.02.2015 Retrieved from: <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062015010>
31. Täiskasvanute täienduskoolituse statistika 2019. aastal. (2020) Haridus- ja Teadusministeerium. Retrieved from: https://www.hm.ee/sites/default/files/tegevusnaitajad_2019.pdf
32. Tynjälä, P. (1999). Towards expert knowledge? A comparison between a constructivist and a traditional learning environment in the university. *International Journal of Educational Research*, 31(5), 357–442. Retrieved from: [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(99\)00012-9](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(99)00012-9)
33. Uiboleht, K. (2019) Tartu Ülikool, doktoritöö. *The relationship between teaching-learning environments and undergraduate students' learning in higher education: A qualitative multi-case study*. Tartu Ülikooli Kirjastus <http://hdl.handle.net/10062/66550>
34. Uiboleht, K. & Karm, M. (2020) Seosed õppejõu õpetamisviisi ja üliõpilase õppimist toetavate ning takistavate tegurite vahel õppeaines. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*. Estonian Journal of Education, 8(2), 57-84. Retrieved from: <https://doi.org/10.12697/eha.2020.8.2.03>
36. Vadi, V. (2021). Tartu Ülikool, magistritöö. *Õpiedutute õpilaste kirjeldused oma akadeemilist ebaedu mõjutanud tegurite ja võimalike ennetusmeetme kohta*. Tartu. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10062/771203>
36. Õpilase hindamise kord. Eesti Vabariik, haridusminister, määrus 20.09.2000. Retrieved from: <https://www.riigiteataja.ee/akt/83410>

37. Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool 2014. Retrieved from:
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Lisad

Lisa A

Töös käsitletud põhimõisted

Akadeemiline tund – arvestuslik täienduskoolituse õppekava maht akadeemilistes tundides, üks akadeemiline tund kestab 45 minutit. (TäKS, 2015)

Edukas õppija – majandusarvestuse kursuste 70% - 100% eksamiskooriga läbija ja lõpetaja. Elukestev õpe – Eesti elukestva õppe strateegias 2020 kõikide haridusliikide ja haridustasemete arendav õpikäsitus igas vanuserühmas ja regioonis elavatele kodanikele. (HTM, 2014)

Hindamine – majandusarvestuse kursuse eksamile pääsemise eelduseks on kaasuse hindele „arvestatud“ läbimine, eksamiskoor kujuneb eksamil vastatud küsimuste põhjal.

Läbivusskoor – majandusarvestuse kursuse eksamiga saavutatud hindamise tulemus skoorina. Majandusarvestuse kursus - Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas Tallinnas asuvas ülikooli esinduses „Rahanduse, projektitöö, kinnisvara ja õiguse kaugkoolitus“ programmi raames täiskasvanud õppijatele pakutavad riiklikele täienduskoolituse nõuetele vastavad koolituskursused alg-, kesk- ja edasijõudnutele Majandusarvestus I, II ja III aastatel 2008-2020.

Õpikeskkond – täiskasvanu täienduskoolituses õppimise keskkond, mis võimaldab õpet läbi viia ja täienduskoolituse õppekava eesmärgi täita. (TäKS, 2015)

Õpiedukus – õppija õpitulemus (Erelt, 2014), mille kursuslane saavutab eksamil, mõõdikuks on eksamihinde skoor, mis eeldab eksamieelse kodutööna kaasuse hindele sooritamist.

Õpihuvi – täienduskoolituses õppija enesehinnang isikliku õpihuvi kohta.

Õpingute finantseerimine – majandusarvestuse kursusel õppija õpiarve maksja isik.

Õpiviis – õppe planeerimine ja korraldamine, majandusarvestuse kursusel rakendatav õpiviis.

Õppimine - protsess, kus õppijal kujunevad õpikogemusega muutused tegevusvõimes või käitumises; õppijas kujunenud muutused, mis moodustavad läbi omandatud teadmiste, oskuste, vilumuste. (HTM, 2014)

Täienduskoolitus – täiskasvanute õppekava alusel eesmärgistatud ja organiseeritud õppetegevus, mis ei ole tasemeõpe (TäKS, 2015), majandusarvestuse kursusest osavõtja on täiskasvanud õppija täienduskoolitusel.

Täiskasvanuharidus – täiskasvanutele suunatud organiseeritud õpe oma oskuste täiendamiseks, säilitamiseks või arendamiseks. Õpe võib toimuda riikliku reguleerimiseta vabal viisil ja meetodil ehk igaüks saab ise otsustada, kuidas ja mida ta õppida tahab. (TäKS, 2015)

Täiskasvanukoolitus – täisealistele suunatud taseme- ja täiendusõpe (TäKS, 2015), majandusarvestuse kursusest osavõtja on täienduskoolitusel õppija.

Lisa B

Eksamisooritused kursuste, lõpetajate arvu ja skooride lõikes 2008-2020

Skoor	MA I	MA II	MA I + II	MA III	Kokku
100	13	9	42	2	66
97	26	0	3	1	30
95	12	0	39	2	53
93	35	9	7	3	54
90	36	0	57	3	96
87	23	5	9	0	37
85	13	0	33	0	46
83	11	0	6	9	26
80	12	8	32	8	60
77	5	0	5	6	16
75	0	0	28	0	28
73	9	5	6	4	24
70	1	1	61	13	76
67	0	2	0	0	2
65	0	0	0	0	0
63	0	0	0	1	1
60	0	0	1	1	2
57	0	0	0	2	2
55	0	0	0	0	0
53	1	0	0	2	3
50	0	0	0	0	0
47	1	0	0	1	2
45	0	0	0	0	0
43	1	0	0	0	1
40	1	0	0	1	2
Hindeid kokku	200	39	329	59	627
Sooritatud	196	37	328	51	612
Mittesooritatud	4	2	1	8	15

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Lisa C

Eksamisoorituste osakaalud kursuste lõikes skooridena 2008-2020

Hinnang	I	%	II	%	I+II	%	III	%	Kokku	%
100-91	86	43%	18	46%	91	28%	8	14%	203	32%
90-81	83	42%	5	13%	105	32%	12	20%	205	33%
80-70	27	14%	14	36%	132	40%	31	53%	204	33%
69-20	4	2%	2	5%	1	0%	8	14%	15	2%
Eksamil osalejaid	200	100%	39	100%	329	100%	59	100%	627	100%
Eksami läbinuid	196	98%	37	95%	328	100%	51	86%	612	98%

Allikas: majandusarvestuse kursuse andmed

Koostaja: autor, allikate põhjal

Lisa D

Eksaminandidele esitatud tagasiside küsimustik

1. Omandasin kursuselt uusi teadmisi
 2. Kasutan omandatud teadmisi oma töös
 3. Kursuse materjalid on iseõppimiseks sobivad
 4. Õppisin piisavalt ja süstemaatiliselt
 5. Eksamiküsimused olid arusaadavad
 6. Eksami raskusaste vastas õppematerjalidele ja konsultatsioonis omandatule
 7. Soovin jätkata kaugkoolituses
 8. Soovitan kursust oma kolleegidele
 9. Kursuse hinna ja kvaliteedi suhe on väga hea
 10. Ootused õppe kohta vastasid tegelikkusele
 12. Sain info kursuste kohta, mille alusel otsustasin osaleda:
 2. kolleegilt; 3. Juhilt; 4. Siseveebist; 5. otsisin märksõnaga veebist; 6. meedia uudiskirjast; 7. ülikooli uudiskirjast; 8. mujalt, st ...
 13. Sooritasin eksami aines ...
 14. Kasutasin konsultatsioonivõimalust:
 1. nii klassis kui veebis; 2. üksnes klassis; 3. üksnes veebis; 4. ei kasutanud
 15. Edaspidi huvitavad mind teemad nagu:
 16. Minu eksam oli:
 1. tavaeksam; 2. järeleksam
 17. Õppe eest:
 1. tasusin ise; 2. tasus tööandja vmt
- Õppija saab vastata küsimustikus vastusevariantidega, kus: 5 – täiesti nõus; 4 – pigem nõus; 3 – nii ja naa; 2 – pigem mitte nõus; 1 – ei ole üldse nõus

Summary

RELATIONS BETWEEN LEARNING FACTORS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT BASED ON THE EXAMPLE OF THE ACCOUNTING COURSE OF THE DISTANCE LEARNING PROGRAM OF THE UNIVERSITY OF TARTU

Piret Linnasmägi

The aim of this master's thesis is to find the connections between the learning factors and academic performance based on the Accounting course in the distance learning program offered by the University of Tartu. The author studied the data collected from students in 2008 – 2020 and researched the connections between learning factors and academic performance of continuing education courses by dividing these factors into three observation groups.

The first group consists of factors related to the profile of an adult learner - the learner's age, place of residence, gender, payment information. Student's success is affected by the student's financial security and position in the labor market, place of residence, age, and gender. The second group of learning factors - participation and interest in learning - consists of factors arising from student feedback. An adult learner is motivated by self-development, acquiring new knowledge and upgrading one's existing professional qualification. These are the learning factors that are directly related to the learning outcomes. The third group consists of learning factors related to the teaching methodology. The implementation of a learning-centered approach brings higher learning outcomes in adult education, but flexibility and clear communication in the organization are required.

Comparing the results obtained in the analysis did not reveal any contradictions, but confirmed the views discussed in the theoretical part. The highest number of drop-outs is among those sent to study by state institutions and lowest among middle-aged female students who pay their tuition themselves. A successful learner finds the necessary course for oneself, values the knowledge acquired from the studies highly and is interested in further studies if conditions are suitable. A successful learner evaluates that he/she learned enough in the course and the study materials are balanced with the difficulty level of the exam.

The link between learning method and learning success was not confirmed by this study, which may be influenced by several factors: the theoretical learning approach was short-lived and took place in a post-recession time when participants in continuing education courses were aware of their learning needs and did not need a certificate; despite the

theoretical conduct of the seminars, the learning environment was flexible and learner-friendly.

The survey revealed that students in the courses value the acquired knowledge the most, but the expectations about learning did not always coincide with the actual learning process. It is important to specify the requirements for students and the procedure for conducting courses before starting their studies and to explain in more detail the expectations of adult learners in further research.

The author considered a limited focus group of collected data as one of the limitations when interpreting the data analysis, therefore the results are specific and may not be extended to other continuing education courses. The author sees it as a possible research direction to repeat a similar study with a broader focus group in the future to find the connections between the learning factors and academic performance of continuing education courses.

Lihthitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Piret Linnasmägi,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihthitsentsi) minu loodud teose „Õpiedukust mõjutavate õpitegurite seosed Tartu Ülikooli kaugkoolitusprogrammi majandusarvestuse kursuste näitel“, mille juhendaja on kaasprofessor Kertu Lääts,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihthitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Piret Linnasmägi
25.05.2021